

FILEMON

1

Paulus bemiddelt tussen Filemon en Onesimus en doet een beroep op liefde en vrijwillige vergeving.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/filemon/1

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	De achtergrond uit de brief zelf afleiden	3 min	5
2	Lezing van de brief aan Filemon	3 min	6
3	Filemon, Apfia en Archippus	4 min	8
4	Paulus dankt en bidt voor Filemon	4 min	10
5	Het geloof doeltreffend delen	2 min	12
6	Het goede in ons komt van Christus	2 min	14
7	Eigenwaarde en vergelijken met anderen	3 min	15
8	Zuivere motieven en Jezus als maatstaf	2 min	17
9	Gods schat in aarden kruiken	3 min	18
10	Talenten gebruiken tot eer van God	3 min	19
11	Gaven erkennen zonder valse nederigheid	2 min	20
12	Filemon verkwikt de harten van gelovigen	2 min	21
13	Leidinggeven met liefde in plaats van dwang	2 min	23
14	Onesimus wordt Paulus' geestelijke zoon	3 min	24

15	Een weggelopen slaaf uit Kolosse	2 min	25
16	God brengt Onesimus bij Paulus	3 min	26
17	Hoe Onesimus Paulus ontmoet kan hebben	3 min	28
18	Paulus wil Onesimus als helper houden	4 min	30
19	Een goede daad moet vrijwillig zijn	2 min	33
20	God keert verkeerde keuzes ten goede	5 min	34
21	Onesimus ontvangen als geliefde broeder	2 min	37
22	Broeder in het vlees en in de Heere	4 min	38
23	Paulus bemiddelt tussen slaaf en meester	2 min	40
24	De zondaar en God met elkaar verzoenen	3 min	41
25	Christus neemt onze schuld op Zich	3 min	43
26	Ontvangen op grond van Christus' tegoed	3 min	45
27	God aanvaardt ons zoals Hij Christus aanvaardt	3 min	47
28	Vergeving, rechtvaardigheid en bekering	3 min	48
29	Vrede stichten vraagt offers	2 min	50

30	Meer doen dan het gevraagde minimum	4 min	51
31	Bidden en rekenen op Paulus' vrijlating	2 min	53
32	Medewerkers en de afsluitende genadewens	2 min	54
33	De tekst zelf onderzoeken en begrijpen	2 min	56
	Om verder te lezen		56

1

De achtergrond uit de brief zelf afleiden

Laten we onze Bijbels openslaan bij de brief aan Filemon. Dit is een kort boek, maar één hoofdstuk, 25 verzen. Het verschilt van de meeste boeken doordat het heel persoonlijk is. Het is in feite een persoonlijke brief van de ene man aan de andere man over een bepaalde zaak die nog een derde man aangaat. In plaats van jullie alles te vertellen wat ik normaal gesproken ter inleiding op dit boek zou zeggen, denk ik dat ik het boek maar zal voorlezen. Dan kun je er zelf al veel uit opmaken.

Mensen die onderwijs geven over de inductieve methode van Schriftstudie, gebruiken de brief aan Filemon vaak als oefenmateriaal. Bij die methode lees je de Schrift zelf en haal je eenvoudig uit de tekst wat erin staat, in plaats van erin te leggen wat er volgens ons misschien in zou moeten staan. Als je een studiebijbel hebt met inleidingen op de boeken, kun je in de inleiding alles lezen over de achtergrond van dit boek, enzovoort. Maar besef dat degene die de aantekeningen voor die studiebijbel heeft geschreven, over deze situatie niet meer materiaal heeft dan de brief aan Filemon zelf. Als je iets hebt gehoord over het verhaal van Filemon of Onesimus of iets dergelijks, dan kennen we geen van die gegevens uit onafhankelijke bronnen. Het is allemaal aan het boek zelf ontleend. Het is een interessante oefening in Bijbelstudie om de brief aan Filemon te bekijken en daar alle aanwijzingen uit te halen die nodig zijn om de situatie te reconstrueren.

De brieven van Paulus zijn wat we gelegenhedsdocumenten noemen. Ze zijn geschreven naar aanleiding van een bepaalde gelegenheid. Sommige ervan zijn breder toepasbaar. Een boek als Romeinen zou niet zozeer op één bepaalde gelegenheid toegespitst zijn. Maar boeken als Korinthe, Thessalonicenzen, Filippenzen, Kolossenzen, Filemon en Galaten zijn allemaal boeken die zijn geschreven om in een bepaalde situatie, bij een bepaalde gelegenheid, in een behoefte te voorzien. Vaak kunnen we informatie over de achtergrond en de aanleiding voor het schrijven halen uit historische gegevens. Uit wat we weten over wat er op historisch, politiek of maatschappelijk gebied in een bepaalde streek speelde. Maar bij Filemon kun je dat

niet doen, omdat het te persoonlijk is. Het gaat over de onderlinge verhoudingen tussen drie mannen. En het enige wat we over hen te weten kunnen komen, is wat we uit het boek zelf leren.

Maar het bevat wel ruimschoots voldoende gegevens om echt een beeld te krijgen van het verhaal. Hoewel de brief aan Filemon het verhaal niet vertelt, veronderstelt hij dat het verhaal bekend is. Alle drie de betrokken mannen hadden immers een rol in het verhaal en wisten wat er was gebeurd. Toch kunnen we uit verschillende delen van het boek alles halen wat nodig is om te weten wat de achtergrond werkelijk was. Dus in plaats van jullie al die informatie meteen aan het begin te geven, wil ik gewoon het boek voorlezen. Het is kort genoeg om dat te doen zonder dat het te veel wordt. En als we dat hebben gedaan, zullen we er de informatie uit halen die ons helpt het te begrijpen.

2

Lezing van de brief aan Filemon

Paulus, een gevangene van Christus Jezus, en Timotheüs, de broeder, aan Filemon, de geliefde en onze medearbeider, en aan Appia, de geliefde, en aan Archippus, onze medestrijder, en aan de gemeente, die bij u thuis samenkomt: genade zij u en vrede van God, onze Vader, en van de Heere Jezus Christus.

FILEMON 1:1-3

Ik dank mijn God, terwijl ik steeds in mijn gebeden aan u denk. Ik hoor namelijk over uw liefde, en geloof dat u in de Heere Jezus hebt, en over uw liefde voor alle heiligen. Moge uw gemeenschap in het geloof zich krachtig openbaren in de kennis van al het goede dat in u is met betrekking tot Christus Jezus, want wij beleven veel vreugde en troost aan uw liefde, omdat de heiligen innerlijk door u verkwikt zijn, broeder!

FILEMON 1:4-7

Daarom, hoewel ik in Christus grote vrijmoedigheid heb om u te bevelen wat u behoort te doen, spoor ik u veel liever aan door de liefde, omdat ik, Paulus, een oud man ben en nu ook een gevangene van Jezus Christus. Ik doe een beroep op u ten behoeve van mijn zoon, die ik heb voortgebracht toen ik in boeien geslagen was, namelijk Onesimus. Hij was voorheen voor u van geen nut, maar nu is hij voor u en voor mij van veel nut. Ik heb hem teruggestuurd. Neem dan hem, met wie ik innig verbonden ben, weer aan. Ik had hem wel bij mij willen houden, opdat hij mij, die in de boeien zit ter wille van het Evangelie, namens u zou dienen. Maar ik heb zonder uw goedvinden niets willen doen, opdat uw weldaad niet gedwongen maar vrijwillig bewezen zou worden. Want hij is wellicht daarom enige tijd van u gescheiden geweest, opdat u hem voor eeuwig zou terughebben, niet meer als een slaaf, maar als meer dan een slaaf, namelijk een geliefde broeder. Was hij dat in het bijzonder voor mij, hoeveel te meer zal hij het voor u zijn, zowel in het vlees als in de Heere.

FILEMON 1:8-16

Als u mij dus houdt voor een medegelovige, aanvaard hem dan zoals u het mij zou doen. En als hij u in iets onrecht aangedaan heeft of u iets schuldig is, breng dat mij in rekening. Ik, Paulus, heb het eigenhandig geschreven. Ik zal betalen, om niet te zeggen dat u ook uzelf aan mij schuldig bent. Ja, broeder, laat mij dit voordeel van u hebben in de Heere. Verkwik mij innerlijk in de Heere. Ik heb aan u geschreven, omdat ik vertrouw op uw gehoorzaamheid. En ik weet dat u nog meer zult doen dan wat ik zeg. En maak tevens voor mij een plaats gereed waar ik kan verblijven, want ik hoop door uw gebeden aan u geschonken te worden.

FILEMON 1:17-22

U groeten Epafra, mijn medegevangene in Christus Jezus, Markus, Aristarchus, Demas en Lukas, mijn medearbeiders. De genade van onze Heere Jezus Christus zij met uw geest. Amen.

FILEMON 1:23-25

3

Filemon, Apfia en Archippus

Wat zouden we uit deze brief kunnen afleiden over de achtergrond ervan? Allereerst zijn er dingen die we kunnen afleiden die niet bijzonder relevant zijn voor het verhaal, in elk geval niet rechtstreeks. We kunnen zien dat een man die Paulus heette de brief heeft geschreven. We weten wie hij is. Timotheüs was bij hem. We weten ook wie hij is. Maar we maken allereerst kennis met iemand die we niet kennen, in vers 1, waar hij zegt:

Paulus, een gevangene van Christus Jezus, en Timotheüs, de broeder, aan Filemon, de geliefde en onze medearbeider,

FILEMON 1:1

We weten niet wie hij is. Hij is uit geen enkel ander Bijbelboek bekend. Hij wordt niet genoemd in Handelingen. Hij wordt in geen enkele andere brief genoemd. We maken hier dus kennis met een onbekende. Alles wat we over hem te weten kunnen komen, moeten we afleiden uit wat er in de tekst staat.

Wie was Filemon? Niet alleen Filemon wordt aangesproken, maar ook een paar andere personen in vers 2: de geliefde Apfia, wat een vrouwennaam is, en Archippus, van wie wordt gezegd dat hij onze medestrijder is. We vinden wel ergens anders een verwijzing naar Archippus, in Kolossenzen hoofdstuk 4, vers 17. Daar zegt Paulus tegen de gemeente in Kolosse:

En zeg tegen Archippus: Let op de bediening die u aangenomen hebt in de Heere, dat u die vervult.

KOLOSSENZEN 4:17

Archippus had dus een bediening ontvangen, of een dienst waartoe God hem had aangesteld, en Paulus moedigde hem aan die dienst te vervullen.

Paulus groet blijkbaar dezelfde man en zegt dat hij onze medestrijder is. Natuurlijk moet je daarbij niet denken aan een soldaat die in militaire dienst is. Het gaat erom dat Paulus een soldaat van het Evangelie was. Hij is bezig de goede strijd te strijden. Hij is bezig het Koninkrijk van God uit te breiden tegenover de tegenstander, het koninkrijk van de duisternis. Blijkbaar gold dat ook voor Archippus. Maar daarmee weten we nog steeds heel weinig over Filemon, Apfia of Archippus. In feite weten we op grond hiervan meer over Archippus dan over de andere twee.

Wat misschien helpt, is te zien dat er, nadat deze drie mensen zijn genoemd, in vers 2 staat:

en aan Appia, de geliefde, en aan Archippus, onze medestrijder, en aan de gemeente, die bij u thuis samenkomt:

FILEMON 1:2

Hieruit leren we dat er in de plaats waar zij woonden een gemeente was die bij hen thuis samenkwam. We hebben nog niet afgeleid welke plaats dat is, maar later zullen we genoeg informatie hebben om dat te weten.

Met ‘bij u thuis’ wordt waarschijnlijk het gezamenlijke huis van Filemon, Apfia en Archippus bedoeld. In dat geval zouden we waarschijnlijk gerust kunnen afleiden dat Filemon het hoofd van het huis was. Apfia kan zijn vrouw zijn geweest, en dat was ze waarschijnlijk ook. En Archippus was dan een ander lid van het huishouden, mogelijk hun zoon, omdat dit de bewoners waren van één huis waar de gemeente voor haar regelmatige bijeenkomsten te gast was.

Natuurlijk weten we uit veel plaatsen in de Schrift dat gemeenten in de eerste eeuw in huizen samenkwamen. In feite waren er in de eerste eeuw geen kerkgebouwen. Alle gemeenten kwamen ofwel in huizen samen, ofwel op andere openbare plaatsen die iedereen kon gebruiken. Maar ze hadden geen eigen gebouwen die ze kerken noemden. Hier was dus een man, Filemon, die blijkbaar de gastheer was van de gemeente in zijn woonplaats, of in elk geval van een gemeente in zijn woonplaats.

Dan krijgen we de gebruikelijke groet in vers 3:

genade zij u en vrede van God, onze Vader, en van de Heere
Jezus Christus.

FILEMON 1:3

4

Paulus dankt en bidt voor Filemon

Pas in vers 8 krijgen we enige informatie over de aanleiding voor Paulus om te schrijven, of over datgene waarover hij schrijft. Voordat hij aan zijn eigenlijke zaak toekomt, volgen eerst enkele van de gebruikelijke formaliteiten. Hij dankt God voor zijn lezer en vertelt iets over wat hij voor zijn lezer bidt.

De meeste brieven zijn aan gemeenten geschreven. Zo lezen we bijvoorbeeld dat Paulus tegen de gemeente in Filippi zegt:

Ik dank mijn God, telkens wanneer ik aan u denk — in elk gebed van mij voor u allen bid ik altijd met blijdschap —

FILIPPENZEN 1:3-4

en hij vertelt wat hij voor de gemeente bidt. Hier doet hij hetzelfde voor de man Filemon, en misschien voor zijn gezin. Dit is de gebruikelijke plaats in de brief om dit soort informatie op te nemen.

Ik dank mijn God, terwijl ik steeds in mijn gebeden aan u denk. Ik hoor namelijk over uw liefde, en geloof dat u in de Heere Jezus hebt, en over uw liefde voor alle heiligen. Moge uw gemeenschap in het geloof zich krachtig openbaren in de kennis van al het goede dat in u is met betrekking tot Christus Jezus, want wij beleven veel vreugde en troost aan uw liefde, omdat de heiligen innerlijk door u verkwikt zijn, broeder!

FILEMON 1:4-7

We kunnen hier meer over Filemon te weten komen. Hij is iemand aan wie Paulus met een warm hart terugdenkt. Wanneer Paulus aan hem denkt, dankt hij God voor hem, maar hij bidt ook voor hem. Bedenk dat Paulus niet alleen bidt voor mensen met wie het slecht gaat. Denk eraan dat hij in de brief aan de Kolossenzen vertelt hoe hij had gehoord van de liefde en het geloof en de hoop van de gemeente, en dat hij daarom zonder ophouden voor hen bidt.

Toen we Kolossenzen bestudeerden, zei ik dat wij misschien eerder de gewoonte hebben om te bidden voor mensen van wie we denken dat ze in grote nood verkeren en met wie het niet goed gaat. Met mensen met wie het goed gaat, zullen we onze gebedstijd niet belasten. Maar Paulus wist dat mensen met wie het goed gaat, om twee redenen nog steeds gebed nodig hebben. Ten eerste worden mensen met wie het goed gaat een bijzonder doelwit van de vijand. En ten tweede doen zelfs mensen met wie het

goed gaat niet alles volmaakt. Er zijn mensen die goede christenen zijn en toch nog gebieden hebben waarop ze gebed nodig hebben. Dat lijkt bij deze man, Filemon, het geval te zijn. Paulus had goede dingen over de man gehoord, over zijn liefde en zijn geloof. Het feit dat Paulus zegt:

Ik heb gehoord over je liefde en je geloof, roept de vraag op of Paulus deze man persoonlijk kent of alleen van horen zeggen. In de brief aan de Kolossenzen zegt Paulus dat hij van hun liefde en hun geloof heeft gehoord en dat zij van zijn bediening hebben gehoord. Geleerden leiden hier gewoonlijk uit af dat Paulus nooit in de gemeente van Kolosse was geweest. Hij kende hen alleen van horen zeggen.

Toch lijkt Paulus deze man, Filemon, te kennen. Later zegt hij zelfs dat de man hem zijn eigen leven verschuldigd is, en hij spreekt hem aan alsof ze elkaar goed kennen. Daarom denk ik dat het niet waarschijnlijk is dat Paulus Filemon alleen van horen zeggen kende, al zou je dat uit vers 5 kunnen proberen af te leiden. Maar het is ook mogelijk dat Paulus, hoewel hij Filemon persoonlijk had gekend en hem van aangezicht tot aangezicht had ontmoet, hem de laatste tijd niet had gezien en alleen van horen zeggen wist hoe het nu met hem ging. Paulus was op dat moment immers, zoals wij geloven, een gevangene. Later zullen we aanwijzingen zien dat deze brief tegelijk met de andere gevangenisbrieven is geschreven. Het meest recente bericht dat hij heeft gehoord, is dus dat de man te prijzen valt om zijn liefde en zijn geloof, die hij heeft jegens de Heere en jegens alle heiligen.

5

Het geloof doeltreffend delen

Beter kun je het toch niet doen? Wat zou een mens nog meer kunnen wensen in zijn leven? Toch heeft Paulus iets waarvoor hij voor deze man bidt. Hij bidt het in vers 6:

Ik bid dat het delen van uw geloof doeltreffend mag worden.

FILEMON 1:6

De man ontvangt de gemeente in zijn huis. Kennelijk deelt hij daar zijn geloof. Of hij dat als leider van de gemeente doet, kunnen we niet zeggen. Misschien is hij de prediker in de gemeente, of misschien is hij gewoon als iedere christen iemand die van tijd tot tijd zijn geloof probeert te delen. Iedere christen zou die plicht kunnen hebben, of hij nu de leider van de gemeente is of niet.

Maar Paulus bidt dat het delen van zijn geloof door deze man doeltreffend zal worden.

[Vertalersnoot: De spreker leest hier in zijn Engelse Bijbelvertaling ‘sharing of your faith’ en vat dit op als het uitdragen van het geloof. De HSV spreekt van ‘gemeenschap in het geloof’.] Dat zou erop kunnen wijzen dat het delen van zijn geloof op dat moment niet zo doeltreffend was als het zou kunnen zijn. Of in elk geval dat de doeltreffendheid waarmee hij zijn geloof deelt, niet vanzelfsprekend is. Dit is iets waarvoor Paulus het nodig vindt te bidden: dat deze man zijn geloof steeds doeltreffender zal blijven delen, of zal beginnen het doeltreffender te delen. En hoe moet dat gebeuren? Hij bidt het volgende:

dat het delen van je geloof effect mag hebben doordat je beseft hoeveel goeds er in je zit door Christus Jezus.

Nu staat er in sommige handschriften:

al het goede dat in ons zit door Christus Jezus.

We kunnen niet echt vaststellen welke tekstlezing juist is. Beide lezingen zouden juist kunnen zijn, maar het maakt niet zo heel veel verschil. Het belangrijkste is dat hij zegt dat het delen van zijn geloof door deze man doeltreffender zou worden als hij al het goede zou erkennen dat in hem was, of in ons, alle christenen, in Christus Jezus. Dat suggereert misschien dat de man zijn geloof minder doeltreffend deelde dan hij anders zou kunnen doen, doordat hij naliel de goede dingen te erkennen die in hem waren.

6

Het goede in ons komt van Christus

Dit is toch een prachtig vers voor onderwijs over eigenwaarde? Je moet al die goede dingen in jezelf erkennen, broeder. Je kunt niet echt doeltreffend zijn voor God voordat je een positiever zelfbeeld hebt en al die geweldige dingen erkent die in je zijn. Nou, het is waar: dit zou een heel goede tekst zijn om onderwijs over eigenwaarde op te baseren, als het vers niet eindigde zoals het eindigt. Want de laatste woorden zijn:

in Christus Jezus.

FILEMON 1:6

Al het goede dat in je is in Christus Jezus.

Wanneer we zeggen dat er goede dingen in je zijn, of in ons, moeten we beseffen dat die goede dingen eigenlijk heel weinig met onszelf te maken hebben. Paulus zei zelfs in Romeinen hoofdstuk 7, vers 18:

Want ik weet dat in mij, dat is in mijn vlees, niets goeds woont. Immers, het willen is er bij mij wel, maar het goede teweeebrengen, dat vind ik niet.

ROMEINEN 7:18

of:

zit er niets goeds in mijn eigen natuur.

Dat betekent: in mijn natuurlijke toestand. Een christen heeft zichzelf, maar hij heeft ook Christus, en hij is met Christus gekruisigd.

Ik ben met Christus gekruisigd; en niet meer ik leef, maar Christus leeft in mij; en voor zover ik nu in het vlees leef, leef ik door het geloof in de Zoon van God, Die mij heeft liefgehad en Zichzelf voor mij heeft overgegeven.

GALATEN 2:20

In zichzelf heeft de christen niets goeds.

En toch zegt Paulus tegen Filemon dat het nodig is de goede dingen te erkennen die in je zijn in Christus Jezus.

[Vertalersnoot: De tegenstelling in deze uitleg berust op de Engelse formulering ‘in Christ Jezus’. De HSV heeft hier ‘met betrekking tot Christus Jezus’.] Als je mij zou vragen of er goede dingen in mij zijn, zou ik ja en nee kunnen antwoorden. In mijn vlees, nee. In Christus, ja. Maar ‘in mijn vlees’ betekent het deel dat ik zelf ben, het deel dat ik aan het geheel bijdraag, het deel waarop ik zelf enige aanspraak kan maken. Nee, daar is niets. Niets waarom ik een goed gevoel over mezelf zou kunnen hebben, want er is niets wat mij van iemand anders onderscheidt.

7

Eigenwaarde en vergelijken met anderen

Trouwens, wanneer je jezelf beoordeelt als iemand met een hoog of laag gevoel van eigenwaarde, dan geldt in het algemeen dat je, als je iets als hoog of laag wilt beoordelen, een maatstaf moet hebben waaraan je het afmeet. En bij de meeste mensen wordt hun hoge of lage gevoel van eigenwaarde afgemeten aan andere mensen. Iemand anders ziet er beter uit dan ik, iemand is slimmer dan ik, iemand heeft meer talent dan ik, iemand is sportiever dan ik. Daarom heb ik een laag gevoel van eigenwaarde. Als ik precies dezelfde was als nu en iedereen er minder goed uitzag,

minder talent had, minder intelligent en minder sportief was, zou ik me geweldig voelen over mezelf. Ik zou helemaal niet anders zijn. Alleen de maatstaf waaraan ik mezelf afmat, zou anders zijn.

Wanneer mensen zichzelf beoordelen, of ze nu positief over zichzelf denken of niet, meten ze zichzelf aan een bepaalde maatstaf. Ze voelen zich goed over zichzelf of slecht over zichzelf wanneer ze zich aan die maatstaf meten. Als ze in de eigenschappen die ze afmeten beter zijn dan alle anderen om hen heen, of dan de meesten, voelen ze zich goed over zichzelf. Als ze slechter zijn, voelen ze zich slecht. Toch verandert hun gevoel over zichzelf of de maatstaf die ze gebruiken niets aan wie ze van nature zijn.

Paulus zei:

Want wie maakt onderscheid tussen u? En wat hebt u dat u niet hebt ontvangen? En als u het ook ontvangen hebt, waarom roemt u alsof u het niet ontvangen had?

1 KORINTHE 4:7

Hij zei dit in 1 Korinthe 4:7. Hij zei:

Wat maakt jou anders dan een ander? En wat heb je dat je niet hebt gekregen? En als je het hebt gekregen, waarom schep je dan op alsof je het niet hebt gekregen?

Wat Paulus zegt, is dat geen enkel verschil tussen jou en een ander een reden is om je goed te voelen over jezelf. Ook al heb je dingen waardoor je in positieve zin anders bent dan iemand anders. Misschien ben je slimmer dan sommige mensen, misschien ben je muzikaler dan sommige mensen, misschien ben je kunstzinniger, misschien ben je mooier of knapper dan iemand anders. Maar wie heeft je zo gemaakt?

zegt Paulus. Het antwoord ligt erin besloten. Het is God Die deze gunsten, deze gaven uitdeelt. Als je dus meer van het ene hebt dan een ander, is dat niets om je op te beroemen.

Wat heb je dat je niet hebt gekregen?

zei hij.

In de wereld gaan mensen er gewoon van uit dat hun natuurlijke eigenschappen hun rechtmatig toebehoren. Ze eigenen die zich toe, en als het goede eigenschappen zijn, voelen ze zich goed over zichzelf. Als het slechte eigenschappen zijn, voelen ze zich slecht over zichzelf. Een christen moet niets hebben van deze manier om een zelfbeeld te vormen. Wat er ook over mij in mijn vlees gezegd kan worden, er is niets goeds. Je kunt misschien veel zeggen over wie ik van nature ben, maar niets daarvan kan goed zijn als het waar moet zijn.

Want ik weet dat in mij, dat is in mijn vlees, niets goeds woont. Immers, het willen is er bij mij wel, maar het goede teweeegbrengen, dat vind ik niet.

ROMEINEN 7:18

8

Zuivere motieven en Jezus als maatstaf

Zelfs de dingen aan mij die misschien beter lijken dan wat iemand anders doet. Laten we zeggen dat ik wat beschaafder ben dan sommige wilden, of dat ik me wat moreler gedraag. Zelfs als ik geen christen was, zou ik mogelijk moreler kunnen zijn dan iemand anders. Maar zelfs dat is op zichzelf geen goede zaak, want mijn motivatie bepaalt of iets goed of slecht is. Ik zou moreler kunnen zijn omdat ik graag als een moreel en goed mens gezien wil worden. Maar als het niet tot eer van God wordt gedaan, als dat niet mijn motivatie is, blijft het iets zelfzuchtigs. Het is niets goeds. Het is niet zuiver in Gods ogen. Het is religieus of het dient mijn eigen belang. Vanuit mijn natuur kan ik niets voortbrengen wat tot eer van God is. Dat is de maatstaf waaraan we het goede afmeten. Als God de maatstaf is, heb ik dus op geen enkel gebied reden om me goed te voelen over mezelf.

Ik herinner me een heel geestelijke man tegen wie ik erg opkeek. Een van de dingen waaruit bleek hoe geestelijk hij was, was zijn duidelijke nederigheid. Hij was een heel nederige man. Ik vroeg hem eens: 'Veel mensen zoals ik kijken tegen je op, omdat je grote geestelijke wijsheid, volwassenheid en heiligheid hebt. Hoe komt het dat jij

de strijd tegen hoogmoed wint? Hoe blijf je nederig? Want er moeten voortdurend mensen zijn die je complimenten geven en je bevestigen en je prijzen. Hoe blijf je nederig?’

Hij zegt: ‘Nederigheid is eigenlijk geen probleem. Het hangt er helemaal van af welke maatstaf je gebruikt om jezelf aan af te meten. Als je jezelf afmeet aan het geestelijke leven van de meeste christenen, zou je reden kunnen hebben om je goed te voelen over jezelf. Maar’, zei hij, ‘als Jezus de maatstaf is, zul je nooit het gevoel hebben dat je het geweldig doet. Je zult nooit het gevoel hebben dat je bijzonder of buitengewoon goed bent, want Jezus is altijd beter. Daarom zul je nooit reden hebben voor hoogmoed. Je zult nooit reden hebben om een hoog gevoel van eigenwaarde te hebben.’

Dat klopt precies. Als het gaat om wie ik ben in vergelijking met God, is er niets in mij wat zelfs maar het erkennen waard is. Niets goeds.

9

Gods schat in aarden kruiken

Maar er is ook een andere manier om ernaar te kijken, die óók recht doet aan de werkelijkheid. En dat is dat God, omdat ik christen ben, dingen in mij heeft gelegd. Hij heeft Zijn Geest in mij gelegd, en met Zijn Geest is er verandering gekomen. Er is echte liefde. Er is echt geduld. Er is echte zachtmoedigheid. Er zijn goede dingen gekomen door het werk van God. Er is waarde die God in mij heeft gelegd.

Maar wij hebben deze schat in aarden kruiken, opdat de allesovertreffende kracht van God zou zijn en niet uit ons.

2 KORINTHE 4:7

Het vat heeft geen waarde, maar de schat wel. Ik heb het aarden vat meegebracht; God brengt de schat.

Als er nu een schat in een aarden vat zit, hoe moet ik daar dan over denken? Is dat vat iets waard? Jazeker. Je kunt er een huis mee kopen. Het is veel waard, omdat er een schat in zit, niet omdat het een aarden vat is. Het aarden vat is waardeloos. Haal de

schat eruit, en het aarden vat kan naar de vuilnisbelt. Het heeft geen waarde van zichzelf. Het is de schat die waarde heeft. Maar zolang de schat in het vat zit, heeft het geheel waarde.

In Christus heb ik gaven. In Christus ben ik vruchtbaar. In Christus ben ik anders. In Christus zijn er goede dingen in mij. Er is niets mis mee om dit te erkennen. Dat is geen hoogmoed, want dit zijn de dingen die in mij zijn in Christus. Het zijn geen dingen die in mij zijn in mijzelf. Ze zijn in mij in Christus, niet in mijn vlees. Mijn vlees is het deel dat ik bijdraag en het enige deel waarop ik me zou kunnen beroemen. En daarin is niets goeds om me op te beroemen.

Maar in Christus is er veel om in te roemen, veel om te erkennen en veel om te waarderen. Maar dat ben ik niet, en daarin is niets wat mijn gevoel van eigenwaarde vergroot, want die goede dingen in mij komen helemaal niet uit mijzelf voort. Ze maken zelfs geen deel uit van mijzelf in de zuiverste betekenis van dat woord. Ze maken deel uit van Christus, Die Zich met mij verenigd heeft. En daarom, door die verbinding, omdat ik in Hem ben, zijn die goede dingen ook in mij. Maar ze zijn daar als iets vreemds dat van buitenaf is ingebracht. Ze komen niet voort uit iets dat van nature in mij groeide, of dat ik ontwikkeld heb, of waarvoor ik iets gedaan heb om het daar te krijgen.

Het is volkomen juist om al het goede te erkennen dat in je is in Christus Jezus.

10

Talenten gebruiken tot eer van God

Dat geldt zelfs voor de dingen die op zichzelf geen geestelijke dingen zijn. Laten we gewoon eens natuurlijk talent nemen. Je kunt heel goed al een natuurlijk talent hebben gehad voordat je tot behoud kwam, en nu je tot behoud bent gekomen, heb je het nog steeds. Het verschil is dat God, nu je tot behoud bent gekomen, ervoor kan kiezen dat talent te gebruiken om vrucht voort te brengen voor Zijn Koninkrijk. Voordat je tot behoud komt, bestaat die mogelijkheid niet.

Een natuurlijk talent is op zichzelf geen goed ding. De meeste mensen die met grote talenten begiftigd zijn, gebruiken die voor verdorven doeleinden. Ze gebruiken ze om hun eigen leven te verderven, om roem, rijkdom, vrouwen of wat dan ook te krijgen. Talenten zijn op zichzelf geen goede dingen. Het zijn eenvoudigweg mogelijkheden. Pas wanneer je christen wordt en je talent aan God overgeeft, kan het iets werkelijk goeds worden. Het kan iets zijn waardoor God eer ontvangt.

Maar als iemand je een compliment geeft voor het goede dat door je zingen, je kunst, wat je deelt, je onderwijs of wat je ook goed kunt, tot stand komt, dan komt dat compliment God toe, niet jou. Om te beginnen was dat talent waarschijnlijk voor een deel al aangeboren. Hoewel je in sommige gevallen misschien bij nul bent begonnen en het gewoon hebt opgebouwd door hard te werken, door vaardigheid en oefening enzovoort. Je kunt heel bedreven en getalenteerd zijn geworden in iets waar je van nature geen aanleg voor had.

Maar zelfs dan heeft alles wat je in het vlees zou kunnen doen, voor God geen waarde in het vlees. Ook als je de meest getalenteerde musicus of sporter ter wereld zou worden, of wat dan ook. Maar wanneer het aan God wordt aangeboden, kan het iets werkelijk goeds zijn als Hij ervoor kiest het te gebruiken. Dat doet Hij niet altijd, maar Hij kan het doen. Het is dan alleen werkelijk goed vanwege wat Hij eraan heeft bijgedragen, niet vanwege wat jij eraan hebt bijgedragen.

Daarom is er niets mis mee als iemand zegt: 'Je bent echt een gezalfde zanger. Ik was echt geraakt. Ik had het gevoel dat God me echt aanraakte toen je dat lied zong.' Er is geen reden om te denken dat het hoogmoedig is om te erkennen dat dit waar is. Als het waar is, heeft het tenslotte geen zin om erover te liegen. Het belangrijke om te beseffen is dat, als het waar is, het niets met jou te maken heeft. Het heeft alles met God te maken.

11

Gaven erkennen zonder valse nederigheid

Maar als ik ontken dat er in God goede dingen zijn, zal ik niet geneigd zijn naar voren te stappen en die dingen te gebruiken.

[Redactienoot: De Engelse bron zegt hier ‘in God’. De omliggende uitleg gaat over de goede dingen die God in de gelovige heeft gelegd; vermoedelijk is dit een verspreking.] Als God je een geweldig vermogen heeft gegeven om mensen raad te geven, maar je erkent dat niet, dan zul je daar waarschijnlijk uiteindelijk niet veel voor God mee doen. Als Hij je een geweldig vermogen heeft gegeven om de waarheid van de Schrift onder woorden te brengen en over te brengen, en je erkent dat niet, dan zul je dat waarschijnlijk niet doen. Je zult slecht beheren wat God in je heeft gelegd, en je gemeenschap zal niet doeltreffend zijn. Ze zal niets voortbrengen.

Er moet hier dus een evenwicht worden bewaard. Aan de ene kant moeten we kijken naar de sterke kanten die God in ons heeft gelegd, met de ware nederigheid die zegt: ‘Dit is er, maar het komt niet van mij. Het is God.’ We moeten werkelijk, niet uit een godsdienstig plichtsgevoel, maar vanuit een volle overtuiging van het hart, zeggen: ‘Dit is God. Hem komt hiervoor alle eer toe.’ Aan de andere kant moeten we ervoor zorgen dat we de dingen die God in ons heeft gelegd niet ontkennen vanuit een soort valse nederigheid. Paulus zegt dus dat hij bidt dat dit bij Filemon het geval zal zijn. Dat hij al het goede zal erkennen dat in hem is in Christus, en dat daardoor het delen van zijn geloof doeltreffend zal worden. Hij zegt in vers 7:

12

Filemon verkwikt de harten van gelovigen

Want uw liefde geeft ons veel vreugde en troost, omdat de harten van de heiligen door u verkwikt zijn, broeder.

FILEMON 1:7

Het Griekse woord dat hier in de New King James met ‘heart’, ‘hart’, is vertaald, is eigenlijk het woord voor ingewanden, of de darmen. Je begrijpt wel waarom de New King James dat heeft veranderd in ‘heart’, want hij spreekt duidelijk in beeldspraak. Hij gebruikt een term die verwijst naar een orgaan van het lichaam, maar hij bedoelt niet echt het letterlijke orgaan. Hij gebruikt het als een vaste uitdrukking om over een

diepe emotie te spreken. In die samenleving zouden ze over de ingewanden spreken. Wij zouden hier over het hart spreken, dus hebben de moderne vertalingen het soms veranderd in 'heart'.

Het interessante is dat Paulus deze uitdrukking niet zo vaak gebruikt, maar in deze brief gebruikt hij haar drie keer. In vers 7 zegt hij:

Omdat de ingewanden van de heiligen door u verkwikt zijn, broeder.

FILEMON 1:7

In vers 12 zegt hij:

Ontvang hem, dat wil zeggen: mijn eigen ingewanden.

FILEMON 1:12

Hetzelfde woord. En in vers 20 zegt hij:

Verkwik mijn ingewanden in de Heere.

FILEMON 1:20

Je zou kunnen denken dat we hieruit kunnen afleiden dat Filemon een centrum voor darmspoelingen runde, en dat hij de ingewanden van mensen verkwikte wanneer ze bij hem kwamen. Maar dat is beeldspraak, ongeveer zoals wij het bedoelen wanneer we het beeld 'hart' gebruiken. Daarom gebruikt de New King James het woord 'heart' in plaats van 'bowels'.

Maar dit kunnen we wel zeggen: Paulus vertelt ons in elk geval dit over deze man Filemon, over wie we bij dit onderzoek tot nu toe nog maar heel weinig te weten zijn gekomen. Hij was een man die diende, die de heiligen vreugde bracht en hun hart verkwikte. Hij was geen man die moeilijkheden veroorzaakte in de gemeente. Hij was geen onderdrukkende leider. Hij was een man aan wie mensen met een gezegend hart terugdachten en wiens nabijheid hun hart goeddeed.

13

Leidinggeven met liefde in plaats van dwang

In vers 8 komt hij daadwerkelijk ter zake. Pas op dit punt, en nergens eerder in de hele brief, krijgen we enig vermoeden van wat hier gaande is en waarom Paulus de brief schrijft. Hij vertelt ons:

Daarom, hoewel ik in Christus alle vrijmoedigheid zou hebben om u te bevelen wat gepast is, doe ik omwille van de liefde liever een beroep op u, als Paulus, een oude man en nu ook een gevangene van Jezus Christus.

FILEMON 1:8-9

Voordat we verdergaan, kunnen we zien dat Paulus zo'n verhouding met deze man had dat hij hem bevelen kon geven als hij dat wilde. Hij zei:

Daarom, hoewel ik in Christus grote vrijmoedigheid heb om u te bevelen wat u behoort te doen,

FILEMON 1:8

En daarmee geeft hij te kennen: ik heb dit recht, en als ik dat deed, zou je moeten doen wat ik zei. Maar dat is mijn stijl niet. Dat is niet mijn manier van leidinggeven. Ik ben niet iemand die in zijn ivoren toren staat en, ook al heb ik het gezag om dat te doen, van bovenaf bevelen aan mensen geeft. Ik doe liever een beroep op je omwille van de liefde. Ik heb liever dat je doet wat ik voorstel vanwege onze verhouding, omdat jij van mij houdt en omdat ik van jou houd, en niet omdat ik gezag over je heb. Ik zie liever dat dit tot stand komt doordat we wederzijdse liefde en respect voor elkaar hebben, dan door het opleggen van een soort bevelsstructuur. Op die basis kom ik naar je toe, niet als degene die bevelen geeft.

Let op, als apostel had deze man Paulus evenveel gezag als wie dan ook in de hele gemeente wereldwijd in zijn tijd. Hij kon gemeenten bevelen dingen te doen, en dan moesten ze die doen. Hij kon Schrift schrijven, zoals hij liet zien door deze brief te

schrijven. Maar hij was niet autoritair. Hij geloofde niet dat de leider de baas is. Hij geloofde dat de leider precies dat is: de leider. Hij geeft leiding. Hij geeft geen geboden en bevelen en oefent geen controle over mensen uit.

14

Onesimus wordt Paulus' geestelijke zoon

Toch hebben we nog niet precies gelezen wat hij hoopt dat Filemon zal doen, en dat krijgen we in vers 10. Hij zegt:

Ik doe een beroep op u voor mijn zoon Onesimus, die ik heb verwekt terwijl ik in de boeien zat. Hij was u vroeger van geen nut, maar is nu nuttig voor u en voor mij.

FILEMON 1:10-11

Hier wordt nieuwe informatie gegeven. Er wordt een derde man genoemd. We hadden Paulus, de schrijver, en de ontvanger was Filemon. Nu is er een derde persoon, die noch de schrijver, noch de ontvanger is, maar die het onderwerp van de brief is. De naam van die man is Onesimus.

Hier zit een woordspeling in, want hij zegt dat deze man je ooit van geen nut was, maar nu nuttig is voor jou en voor mij. De naam 'Onesimus' betekent letterlijk 'nuttig'. Paulus maakt met deze uitspraak dus een woordspeling op de naam van de man, al doet hij dat niet alleen om spitsvondig te zijn. Hij doet werkelijk een uitspraak die waar is. Hij ziet hier eenvoudig de mogelijkheid om als het ware een woordspeling te gebruiken om zijn punt duidelijk te maken. De man is nuttig, precies zoals zijn naam aangeeft, hoewel hij dat ooit niet was. We kunnen hier zien dat deze Onesimus, wie hij ook mag zijn, vroeger een relatie had met deze man Filemon, aan wie de brief geschreven is. Paulus zegt dat deze man Onesimus door Paulus verwekt is terwijl hij in de boeien zat. Paulus zit dus in de boeien. Hij is ergens een gevangene, naar alle waarschijnlijkheid in Rome. Terwijl hij in de boeien zat, heeft hij deze persoon tot de Heere geleid. Dat moet Paulus beslist bedoelen wanneer hij zegt:

Ik ben zijn vader geworden.

Hij bedoelt niet dat hij zijn biologische zoon is, maar zijn geestelijke zoon.

We kunnen hier dus uit afleiden dat er een man is die Onesimus heet en die door de invloed van Paulus christen is geworden, hoewel Paulus een gevangene was. Deze man had vroeger een relatie met Filemon. Ons is nog niet verteld wat die relatie was, maar het was een slechte. In die vroegere relatie was Onesimus Filemon van geen nut geweest. Hieruit zouden we kunnen afleiden wat voor relatie het was, want de Bijbel spreekt soms over mensen als onnutte dienaren. Deze man zou een dienaar geweest kunnen zijn. Dat zouden we tot op dit punt kunnen afleiden, maar zeker weten konden we het niet. Maar dat kunnen we wel als we wat verder kijken, want in vers 16 krijgen we meer informatie, waar hij zegt:

Ontvang hem niet langer als een slaaf, maar als meer dan een slaaf.

FILEMON 1:16

Uit die uitspraak kunnen we dus zien dat de man vroeger een slaaf was, en een onnutte slaaf.

15

Een weggelopen slaaf uit Kolosse

We moeten verder lezen om dit beeld vollediger te krijgen, en ik kan het je net zo goed meteen geven. Iets verderop zegt Paulus in vers 18:

Als hij u onrecht heeft aangedaan of u iets schuldig is, zet dat dan op mijn rekening.

FILEMON 1:18

Dat doet vermoeden dat deze man een onnutte slaaf was en dat hij zijn meester misschien iets schuldig was. Dit doet vermoeden dat hij mogelijk van zijn meester gestolen heeft.

Dat Onesimus ook uit een ander Bijbelboek bekend is, helpt ons eveneens een beeld te krijgen van wat hier aan de hand is. Want als we Kolossenzen bestuderen, zien we dat er in Kolossenzen hoofdstuk 4 ook naar Onesimus verwezen wordt. Daar staat dat Paulus de brief aan de Kolossenzen vanuit zijn gevangenis in Rome naar de gemeente in Kolosse stuurde. Over wie er meeging met Tychikus, de bezorger van die brief, zegt hij in Kolossenzen 4:9:

met Onesimus, de trouwe en geliefde broeder, die er een van u is; zij zullen u alles bekendmaken wat hier gebeurt.

KOLOSSENZEN 4:9

Dat betekent dat hij een Kolosszenaar is.

We krijgen hier nu dus wat meer informatie. Onesimus was een Kolosszenaar. Paulus stuurde hem vanuit Rome mee met Tychikus, die de brief aan de Kolossenzen bij zich had. Onesimus was dus op weg naar huis, naar Kolosse. Hij kwam uit Kolosse. Nu komen we te weten dat hij daadwerkelijk de slaaf van een man was geweest, en die man woonde ongetwijfeld ook in Kolosse, want daar werd hij naartoe teruggestuurd, naar Kolosse. Dit geeft ons dus reden om te geloven dat Filemon de gastheer van de gemeente in Kolosse was. Filemon woonde in de stad Kolosse en had een gemeente in zijn huis. Hij had een slaaf gehad die Onesimus heette, die hem van geen nut was geweest, kennelijk was weggelopen en misschien dingen van hem gestolen had.

Het beeld begint vorm te krijgen. Deze man Onesimus was naar Rome gekomen, waar Paulus in de gevangenis zat. Waarom of hoe hij met Paulus in contact kwam, is een raadsel. Dat wordt ons nergens verteld. Maar we kunnen zien dat Paulus, ook al was hij een gevangene in Rome, deze man tot de Heere kon leiden.

16

God brengt Onesimus bij Paulus

Denk daar nu eens over na. Denk aan de soevereiniteit van God in deze situatie, aan de door God geregelde ontmoeting hierin. Zoals we later zullen zien, zegt Paulus tegen Filemon:

Je hebt ook jezelf aan mij te danken.

We zouden hier mogelijk uit kunnen afleiden dat Paulus Filemon op een eerder moment tot de Heere had geleid. Of zo niet, dan was de relatie van Paulus met Filemon in elk geval zo dat Filemon Paulus heel veel verschuldigd was. Hoewel Paulus in de stad Kolosse niet had geëvangéliseerd, is het mogelijk dat deze huiseigenaar uit Kolosse, Filemon, naar Rome was gekomen. Of zelfs nog eerder naar Efeze, toen Paulus daar drie jaar was, en dat Paulus hem rechtstreeks tot de Heere had kunnen leiden. Of toen Paulus Epafras naar Kolosse stuurde en Epafras daar evangeliseerde: als Filemon op die manier behouden werd, door Epafras, kon Paulus nog steeds zeggen: 'Je bent mij je leven verschuldigd, want ik heb Epafras gestuurd en hij heeft je het Evangelie gebracht. Ik ben je grootvader in de Heere.'

Het punt hier is dat er een opmerkelijke soevereiniteit zichtbaar is geweest in het verloop van deze situatie. Hier is een slaaf die is weggelopen. Hij vlucht naar Rome, een grote wereldstad waar hij blijkbaar denkt in de menigte te kunnen verdwijnen. Toch rust de hand van God op hem en leidt Hij hem naar een christen. Maar niet zomaar naar een christen: naar een christen bij wie zijn meester in de schuld staat. Filemon is Paulus zijn eigen behoud verschuldigd. Deze christen kent zijn meester werkelijk, en hij kent hem niet alleen, maar is op de een of andere manier een vader of grootvader in het geloof voor zijn meester. Toch komt diezelfde man die zijn meester kent, door een of andere toevallige samenloop van omstandigheden met de dienaar in contact en leidt hem tot de Heere.

Nu hebben we twee mensen die door Paulus tot behoud zijn gekomen: een meester en zijn vroegere slaaf. Maar ze zijn van elkaar vervreemd. Er is onrecht gedaan. Volgens de wetten van Rome kon de slaaf ter dood worden gebracht. Een weggelopen slaaf was een misdadiger, want een slaaf was een stuk eigendom. Hij was het enige soort eigendom, behalve misschien vee, dat daadwerkelijk op zijn eigen twee benen kon weglopen. Er waren strenge wetten die dat verboden. De eigenaar van een slaaf was werkelijk zijn eigenaar en kon hem doden, net zoals hij al zijn andere eigendommen of zijn dieren kon vernietigen. Een slaaf liep dus niet weg zonder de kosten te overwegen. Als hij gepakt werd, zouden de gevolgen verschrikkelijk zijn. Hij kon ter dood worden gebracht. Maar om redenen die wij niet kennen, had Onesimus zijn betrekking verlaten, zouden we kunnen zeggen. Hij had het huishouden van Filemon verlaten,

met een groot risico wat de mogelijke gevolgen betreft. In een ander land, in Italië in plaats van in Turkije, waar hij vandaan kwam, loopt hij een gevangene tegen het lijf die toevallig goed bekend is met zijn meester daar in Turkije. Dat heette destijds natuurlijk geen Turkije, maar Asia. We hebben het over verschillende delen van het continent. Wat een toeval.

17

Hoe Onesimus Paulus ontmoet kan hebben

En niet alleen dat, hoe zou deze weggelopen slaaf in contact komen met de gevangene Paulus? Er zijn verschillende mogelijkheden, maar we weten niet welke waar is. Eén mogelijkheid is dat Onesimus in Rome werd gearresteerd en zelf in de gevangenis werd gegooid, en dat hij en Paulus celgenoten waren. Dat is een mogelijkheid, maar zeker weten kunnen we het nooit. In dat geval is het heel goed mogelijk dat hij, als hij in Rome was opgepakt, gearresteerd en gevangengezet, nu onder het gezag van de autoriteiten stond. Dan zou hij waarschijnlijk worden teruggestuurd naar Kolosse, naar zijn meester, mogelijk om strafrechtelijk vervolgd te worden en misschien zelfs terechtgesteld te worden. Als dat waar is, dan doet de vraag of Paulus hem terugstuurde er niet toe, want de autoriteiten zouden hem terugsturen. Paulus zou hem dan wel een brief kunnen meegeven, zodat zijn meester hem vriendelijk zou behandelen wanneer hij terugkwam. Maar we weten niet of het zo gegaan is.

Het is mogelijk dat Onesimus na zijn vlucht beseftte dat hij zichzelf in de problemen had gebracht en daar enigszins spijt van had. Misschien wenste hij dat hij niet was weggelopen, maar durfde hij niet terug te gaan vanwege de gevolgen die hem daar misschien wachtten. Misschien was hij in Rome en hoorde hij dat Paulus, tegen wie zijn meester erg opkeek, in Rome was. Misschien zocht hij Paulus bewust op om raad van hem te krijgen, of om Paulus te vragen bij Filemon voor hem te bemiddelen, of iets dergelijks. Misschien wilde hij niet de rest van zijn leven voortvluchtig blijven. Misschien kreeg hij er genoeg van zich schuil te houden en anoniem te leven, enzovoort. Misschien was het leven daarbuiten niet zo goed als hij had gedacht dat het zou zijn. Misschien wenste hij dat hij naar huis kon, maar wist hij niet zeker of hij

weer naar huis kon komen. We weten het niet. Dat is een andere mogelijkheid. In dat geval zocht hij Paulus bewust op, omdat hij hoorde dat hij in de buurt was en wist dat Paulus enige invloed op Filemon had.

Of misschien ontmoette iemand die een vriend van Paulus was Onesimus op de markt, raakte met hem in gesprek over de dingen van God en zei: 'Je zou die Paulus eens moeten ontmoeten.' En hij bracht hem naar het huis van Paulus, waar hij gevangenzat. En Paulus leidde hem tot de Heere. We weten het niet. Dat zijn allemaal mogelijkheden. Maar er zit een opmerkelijk toeval in, dat Paulus in contact zou komen met deze slaaf die naar Rome was weggelopen om in de menigte te verdwijnen. En toch brengt God deze slaaf op de een of andere manier in contact met Paulus, die toevallig ook Filemon kent en op goede voet met hem staat. Dat zal van belang zijn voor een punt dat ik later wil maken, maar laten we verdergaan en kijken wat we nog meer kunnen afleiden.

18

Paulus wil Onesimus als helper houden

Hij zegt:

Daarom, hoewel ik in Christus grote vrijmoedigheid heb om u te bevelen wat u behoort te doen, spoor ik u veel liever aan door de liefde, omdat ik, Paulus, een oud man ben en nu ook een gevangene van Jezus Christus. Ik doe een beroep op u ten behoeve van mijn zoon, die ik heb voortgebracht toen ik in boeien geslagen was, namelijk Onesimus. Hij was voorheen voor u van geen nut, maar nu is hij voor u en voor mij van veel nut. Ik heb hem teruggestuurd. Neem dan hem, met wie ik innig verbonden ben, weer aan. Ik had hem wel bij mij willen houden, opdat hij mij, die in de boeien zit ter wille van het Evangelie, namens u zou dienen. Maar ik heb zonder uw goedvinden niets willen doen, opdat uw weldaad niet gedwongen maar vrijwillig bewezen zou worden. Want hij is wellicht daarom enige tijd van u gescheiden geweest, opdat u hem voor eeuwig zou terughebben, niet meer als een slaaf, maar als meer dan een slaaf, namelijk een geliefde broeder. Was hij dat in het bijzonder voor mij, hoeveel te meer zal hij het voor u zijn, zowel in het vlees als in de Heere.

FILEMON 1:8-16

Deze laatste regel in vers 11:

Onesimus is nuttig voor mij, is de eerste aanwijzing voor iets in deze brief dat verder uitgewerkt zal worden. Hoewel Paulus geen bevel geeft, maar liever uit liefde een dringend verzoek doet, lijkt het erop dat Paulus erop zinspeelt dat hij graag zou willen dat Onesimus zijn vrijheid krijgt, zodat hij Paulus kan komen helpen.

Paulus is een gevangene. Hij kan wel wat hulp gebruiken. De staat zorgde niet erg goed voor zijn gevangenen. Ze gaven hun niet eens te eten. Gevangenen moesten door hun vrienden van eten worden voorzien. Zijn eten moest worden verzorgd door vrienden van de gevangene, want de staat was zelfs niet verplicht hun in de gevangenis te eten te geven. Er waren veel dingen waarvoor Paulus de hulp van een man als Onesimus kon gebruiken, om boodschappen voor hem te doen. Timotheüs en Lukas hielpen Paulus ook toen hij in de gevangenis zat. Waarschijnlijk brachten ze berichten over en deden ze misschien andere dingen. Wie zal het zeggen?

Maar Paulus laat doorschemeren: 'Ik zou iemand als hij hier zeker goed kunnen gebruiken.' Alsof hij wil suggereren: 'Filemon, misschien zou je hem kunnen laten gaan. Misschien zou je hem kunnen laten komen om mij te helpen, als je hem niet nodig hebt in het huishouden. Inmiddels ben je er waarschijnlijk aan gewend geraakt alles zonder hem gedaan te krijgen, aangezien hij al een tijdje weg is, maar ik zou hem kunnen gebruiken.' Hij zegt daar nog niet veel over, maar we zullen zien dat dit later naar voren komt.

Vers 12:

Ik stuur hem terug.

FILEMON 1:12

Dit zou het mogelijk onwaarschijnlijk maken dat de overheid hem terugstuurde. Paulus zei:

Ik stuur hem terug.

Als Onesimus door de autoriteiten als gevangene werd teruggestuurd, kon Paulus moeilijk zeggen:

Ik stuur hem terug.

Maar hij zegt:

Ik stuur hem terug. Ontvang hem dan, dat wil zeggen: mijn eigen hart. Ik had hem wel bij mij willen houden.

FILEMON 1:12-13

Hij wordt iets explicieter. Het zou echt fijn zijn geweest als ik hem gewoon hier had kunnen houden, in plaats van hem naar huis te sturen.

Daarmee zegt hij dat als hij bij mij kon blijven, hij mij zou kunnen dienen, mij namens jou zou kunnen helpen. Met andere woorden, het zou zijn alsof jij mij diende. Hij zou jou vertegenwoordigen. Hij zou jouw bijdrage zijn aan de dingen die ik gedaan moet krijgen. Jij kunt niet hierheen komen om mij te helpen, maar je zou hem kunnen sturen. Je zou mij kunnen toestaan hem hier te houden. Hij zegt het niet al te vrijmoedig, want, zoals hij zei:

Ik zou je vanuit mijn verbondenheid met Christus best een opdracht kunnen geven, maar uit liefde vraag ik het je liever.

Dus hij zegt: 'Ik stuur hem naar je terug, maar ik had hem eigenlijk heel graag hier willen houden, omdat ik zijn hulp goed zou kunnen gebruiken. En als hij hier was gebleven, had hij mij namens jou kunnen dienen, in jouw plaats.' Maar in vers 14 zegt hij:

Maar zonder uw toestemming wilde ik niets doen, zodat uw goede daad als het ware niet gedwongen, maar vrijwillig zou zijn.

FILEMON 1:14

19

Een goede daad moet vrijwillig zijn

Wil een goede daad goed zijn, dan moet die vrijwillig zijn. Paulus zei: 'Filemon, ik zou hier echt mijn gezag tegenover jou kunnen laten gelden. Ik zou kunnen zeggen dat deze slaaf bij je is weggelopen. Hij maakt geen deel meer uit van je huishouden. Wettelijk is hij misschien van jou, maar jij bent een leider van de gemeente. Ik ben een leider die hoger staat dan jij. Ik zou je echt onder druk kunnen zetten. Ik zou je kunnen dwingen te doen wat ik wil. Als je niet deed wat ik je opdroeg, zou ik je naam in de christelijke gemeenschap echt kunnen besmeuren. Ik heb manieren om dit af te dwingen als ik daarvoor kies, maar dat wil ik niet. Ik wil dat je goede daad vrijwillig is.'

Want inderdaad, als die niet vrijwillig is, is het helemaal geen goede daad. Misschien doe je dan het juiste, maar er zit geen goedheid in. Er zit geen morele goedheid in iets waarover je geen enkele keuze hebt.

Dus Paulus zegt: 'Ik wilde echt dat je mij de slaaf zou geven. Ik wilde dat je hem naar mij toe zou sturen. Ik wou dat hij bij mij had kunnen blijven om mij te dienen, maar ik wilde niet dat dit zonder jouw toestemming gebeurde. Niet dat ik jouw toestemming zou moeten krijgen, maar dat heeft gewoon mijn voorkeur. Ik zou liever willen dat je hem uit de goedheid van je hart toestond bij mij te zijn, zonder enige dwang van mijn kant.'

Paulus maakt hier duidelijk: 'Zelfs als je nee zegt, ga ik je niet onder druk zetten. Ik ga je niet dwingen. Ik doe een beroep op je omwille van de liefde.' Sommigen zouden kunnen aanvoeren dat deze brief op zichzelf die man al onder druk zet. Paulus voert ongetwijfeld de druk op, maar hij heeft duidelijk gemaakt: 'Ik ga je niet dwingen dit te doen. Als je het niet doet, zul je van mijn kant geen gevolgen ondervinden. Ik wil dat dit met jouw instemming gebeurt, vrijwillig, zodat het je aangerekend kan worden als een werkelijk goede en vrijgevige daad van jouw kant, in plaats van iets waartoe je gedwongen werd.'

20

God keert verkeerde keuzes ten goede

Vers 15:

Want misschien is hij daarom enige tijd weggegaan, opdat u hem voor eeuwig zou terugontvangen, niet langer als een slaaf, maar als meer dan een slaaf: als een geliefde broeder, vooral voor mij, maar hoeveel te meer voor u, zowel in het vlees als in de Heere.

FILEMON 1:15-16

Paulus zegt:

Want hij is wellicht daarom enige tijd van u gescheiden geweest, opdat u hem voor eeuwig zou terughebben,

FILEMON 1:15

Dat betekent niet dat hij voor altijd een slaaf in je huis zal zijn, maar dat jullie de eeuwigheid samen zullen doorbrengen. Je zult hem als een broeder ontvangen, niet alleen als een slaaf, maar als meer dan een slaaf, als een broeder.

Het is interessant dat Paulus suggereert dat er in die hele kwestie van het weglopen van die slaaf een goddelijk, overkoepelend, soeverein doel kan zijn geweest. Ook al was weglopen verkeerd. Ook al was het voor een slaaf een misdaad en een zonde om weg te lopen. En toch zegt Paulus: 'God kan hiermee een doel hebben gehad.'

Dat is een vreemd idee, dat God in Zijn overkoepelende plan een doel zou kunnen hebben waarvoor het nodig was dat iemand zondigde, of waarbij iemand inderdaad zondigde. Dit is het soort dingen waaruit het calvinisme is opgebouwd. Maar ook zonder calvinistisch te zijn, kunnen we zeker dit zeggen: een Bijbelse kijk op de soevereiniteit van God houdt in dat God dingen laat gebeuren of niet laat gebeuren, zoals Hij dat soeverein verkiest.

God heeft Onesimus waarschijnlijk niet in het hart gegeven om weg te lopen. Als God wilde dat Onesimus tot behoud kwam, hoefde hij daarvoor immers niet naar Rome te gaan. Er was daar in huis al een christen, Filemon. Er kwam een gemeente in zijn huis samen. Onesimus hoefde niet naar Rome te gaan om tot behoud te komen en het Evangelie te horen. Hij had daar thuis al op het Evangelie kunnen reageren. Het is dus niet zo dat God, om die man te behouden, hem naar Rome moest laten weglopen, hem moest laten zondigen. Het is eenvoudig dit: toen die man eenmaal besloot om dit zondige te doen, had God hem kunnen tegenhouden. Hij had hem kunnen laten oppakken voordat hij de stad uit was. Hij had dingen kunnen doen die hem hadden verhinderd te ontkomen. Maar misschien heeft God hem laten ontkomen. Misschien heeft God hem naar Rome laten komen omdat hij blijkbaar niet geneigd was om tot behoud te komen door het getuigenis van de gemeente in het huis in Kolosse. Misschien was het voor hem niet het juiste moment. Of misschien was er iets aan zijn verhouding met Filemon dat hem niet aantrok. We weten het niet.

Maar je kunt heel goed zeggen dat God iemand heeft toegestaan zijn plannen uit te voeren, hoe slecht die ook waren, omdat Hij daardoor de zaak ten goede kon keren, tot iets wat Hij werkelijk wilde laten gebeuren. Natuurlijk komt het bekende geval van Jozef en zijn broers in gedachten. Jozefs broers verkochten hem als slaaf. Dat is iets slechts. Maar hij zei tegen hen:

Jullie weliswaar, jullie hebben kwaad tegen mij bedacht, maar God heeft dat ten goede gedacht, om te doen zoals het op deze dag is: een groot volk in leven te houden.

GENESIS 50:20

Het was Gods wil dat Jozef naar Egypte zou gaan en veel mensen in leven zou houden, zoals het nu is, zei hij. Maar dat betekent niet dat het Gods wil was dat zijn broers zich gemeen gedroegen en hun broer als slaaf verkochten. Het is alleen zo dat God, toen zij daartoe hadden besloten, die situatie benutte en Zijn bedoelingen daardoor verwezenlijkte.

God zet niet aan tot zonde en beschikt de zonde niet, maar Hij beschikt wel de uitkomsten. Waar mensen zouden zondigen, zou God dat kunnen verhinderen. God zou hen kunnen doden. Hij zou het kunnen verhinderen. Hij heeft engelen. Hij kan allerlei dingen doen. Jezus zei dat als God niet wilde dat Hij in de tuin werd gearresteerd, Hij twaalf legioenen engelen kon sturen om dat te verhinderen. Niets garandeert dat de menselijke vrije wil ervoor zal zorgen dat menselijke plannen werkelijkheid worden.

Het hart van een mens overdenkt zijn weg, maar de HEERE bestuurt zijn voetstappen.

SPREUKEN 16:9

God is Degene Die bepaalt hoe de zaak uiteindelijk uitpakt.

Paulus zegt dus niet noodzakelijk dat God Onesimus in het hart gaf om bij zijn meester weg te lopen, wat een zondige keuze zou zijn, zodat hij christen kon worden en in deze hoedanigheid kon terugkomen en voor altijd zijn broeder kon zijn. Ten eerste hoefde hij niet weg te lopen en dit te doen om met het Evangelie in aanraking te komen. Ten tweede zet God niet aan tot zonde en verleidt Hij er niet toe.

Maar hij suggereert wel dat God in deze situatie aanwezig is geweest. Filemon raakte bij deze gelegenheid zijn slaaf kwijt. Daarbij had de slaaf gezondigd en misschien zelfs gestolen. Toch heeft God dit laten gebeuren en het zo laten verlopen. God heeft soeverein in de situatie gewerkt om een uitkomst tot stand te brengen die God duidelijk wilde, namelijk het behoud van deze man. Zodat hij en zijn vroegere meester niet slechts de verhouding van meester en slaaf zouden hebben, maar voor alle eeuwigheid broeders in Christus zouden zijn.

21

Onesimus ontvangen als geliefde broeder

Dus zegt hij in vers 16:

Opdat hij voor eeuwig bij u zou terugkeren, niet langer als een slaaf, maar als meer dan een slaaf: als een geliefde broeder.

FILEMON 1:15-16

Wanneer hij zegt:

niet meer als slaaf, maakt Paulus het echt duidelijk. Geeft dat niet aan dat hij wil dat Onesimus bij Filemon geen slaaf meer is? Hij zegt het ronduit: 'Ik wil niet dat deze man nog langer slaaf is. Ik denk dat God wil dat hij je broeder is en niet je slaaf.'

Het is mogelijk dat Paulus iets zegt wat niet helemaal zo ver gaat. Misschien zegt hij dat God wilde dat hij deel uitmaakte van je gezin, niet alleen als slaaf, maar ook als broeder, een slaaf die een broeder is. Dat is altijd mogelijk, want Paulus zei niet tegen alle meesters dat ze de slavernij uit hun huishouden moesten bannen. Paulus heeft nooit tegen meesters gezegd: 'Laat al je slaven vrij.' Toch moeten velen van hen christelijke slaven hebben gehad. Paulus geeft inderdaad christelijke slaven instructies om hun christelijke meesters goed te dienen, enzovoort, en hen niet minder ijverig te dienen alleen omdat ze broeders zijn.

We zien dus dat Paulus misschien alleen maar zegt: 'Nou, je kunt hem als slaaf houden, maar God heeft hem je gegeven als meer dan een slaaf. Naast een slaaf is hij een broeder.' Je zou dit kunnen opvatten als 'niet alleen, maar ook'. Maar ik denk dat Paulus in wezen zegt: 'Ik denk dat God een ander plan met het leven van deze man had dan dat hij je slaaf zou zijn. Dat hij eenvoudig je broeder zou zijn en misschien hierheen zou komen om mij te helpen bij mijn bediening in Rome.'

22

Broeder in het vlees en in de Heere

Een geliefde broeder. Wanneer hij hem een geliefde broeder noemt, zegt hij:

Was hij dat in het bijzonder voor mij, hoeveel te meer zal hij het voor u zijn, zowel in het vlees als in de Heere.

FILEMON 1:16

Ik heb dit boek heel, heel vaak gelezen zonder het probleem te zien dat deze zinsnede oproept. Een van mijn kinderen wees erop. Ik denk dat Benjamin er jaren geleden op wees, toen we Filemon doornamen. Hij zei: ‘Betekent dit dat Filemon en Onesimus broers waren, lichamelijke broers?’

Ik dacht: „Nou, interessante vraag”, want hij zegt dat hij een geliefde broeder is:

vooral voor mij, maar nog veel meer voor jou, zowel in het dagelijks leven als in het geloof in de Heer.

Een broeder in de Heere en een broeder in het vlees. Zegt Paulus dat Onesimus naar het vlees een broer van Filemon was? Het klinkt er bijna naar, maar ik denk dat ik voorzichtig zou zijn met het trekken van die conclusies. Allereerst is het uiterst onwaarschijnlijk dat mannen die broers waren, in zo'n verhouding van slaaf en meester terecht zouden komen. Het is bijna onmogelijk je een scenario voor te stellen waardoor die situatie zou ontstaan. Eerlijk gezegd lijkt het heel onwaarschijnlijk dat Paulus dat bedoelt.

Er zijn andere manieren om het te begrijpen. Het zou kunnen betekenen dat alle mensen die familie van elkaar zijn of tot hetzelfde huishouden behoren, soms broeders worden genoemd. Toen Abraham bijvoorbeeld tegen Lot sprak, die zijn neef was en niet zijn broer, zei hij:

En Abram zei tegen Lot: Laat er toch geen onenigheid zijn tussen mij en jou, en tussen mijn herders en jouw herders. Wij zijn immers mannen die broeders zijn!

GENESIS 13:8

Er zijn een aantal gevallen in de Schrift waarin het woord „broeders” niet zozeer wordt gebruikt voor mensen die broers zijn, maar voor mensen die familie van elkaar zijn of tot hetzelfde huishouden behoren.

De slaaf maakte deel uit van het huishouden. Paulus zou eenvoudig kunnen zeggen dat hij voor jou een gezinslid is geweest. Voor mij is hij een lid van de geestelijke familie, maar voor jou is hij ook een lid van je natuurlijke familie, en daarnaast in de Heere. Hij bedoelt misschien niet dat hij letterlijk je broer is, maar dat hij al die jaren als slaaf in je huis heeft gewoond. Hij maakt deel uit van je familie, niet noodzakelijk als bloedverwant, maar wel als deel van de familie.

Denk aan de slaven in sommige verhalen in de Bijbel, de dienaren van Abraham. Die bleven daar hun leven lang en waren als leden van de familie. Paulus zou eenvoudig kunnen zeggen: „Oorspronkelijk maakte hij deel uit van je huishouden. Nu komt hij terug om deel uit te maken van je huishouden, je aardse, vleselijke huishouden. Maar hij maakt ook deel uit van het huisgezin van God. Hij is op meer dan één manier je broeder. Hij maakt voor jou op meer dan één manier deel uit van de familie, zowel van je natuurlijke als van je geestelijke familie.”

Een andere manier om het te begrijpen is dat Paulus zegt:

Niet meer als slaaf, maar als meer dan een slaaf, als een geliefde broer in het dagelijks leven en in het geloof in de Heer.

Hij zou kunnen bedoelen: een slaaf in het vlees, maar een broeder in de Heere. Ook dat is een mogelijkheid. Deze man vervult twee rollen in jouw familie, niet in de mijne. Paulus zegt: „Voor mij is hij alleen een broeder, maar voor jou heeft hij een dubbele rol. Wat zijn vleselijke verhouding tot jou betreft, is hij een slaaf, en hij is een broeder in de Heere.”

De zinsnede aan het einde van vers 16 roept vragen op over de precieze betekenis ervan. Maar waarschijnlijk is een van deze andere verklaringen aannemelijker dan de gedachte dat Onesimus en Filemon broers van hetzelfde bloed waren.

23

Paulus bemiddelt tussen slaaf en meester

De verzen 17 en 18 zijn naar mijn idee heel krachtig, heel krachtige verzen. Hij zegt:

Als u mij dus houdt voor een medegelovige, aanvaard hem dan zoals u het mij zou doen. En als hij u in iets onrecht aangedaan heeft of u iets schuldig is, breng dat mij in rekening. Ik, Paulus, heb het eigenhandig geschreven. Ik zal betalen, om niet te zeggen dat u ook uzelf aan mij schuldig bent. Ja, broeder, laat mij dit voordeel van u hebben in de Heere. Verkwik mij innerlijk in de Heere. Ik heb aan u geschreven, omdat ik vertrouw op uw gehoorzaamheid. En ik weet dat u nog meer zult doen dan wat ik zeg. En maak tevens voor mij een plaats gereed waar ik kan verblijven, want ik hoop door uw gebeden aan u geschonken te worden.

FILEMON 1:17-22

Ik zal je vertellen wat er zo krachtig is aan deze verzen. Paulus is hier de bemiddelaar. We hebben een situatie waarin een meester door zijn slaaf is gekrenkt, verdriet is aangedaan en onrecht is aangedaan. De meester heeft het recht om vergelding te eisen. Volgens de wet zou de meester hem zelfs kunnen doden.

De slaaf wil van zijn kant dat de dingen beter worden dan ze zijn. Zijn hart is veranderd. Hij is bereid terug te gaan en de verhouding met zijn meester weer in orde te brengen, maar hij weet niet zeker of dat kan. De wet is tegen hem. Wat zal zijn meester doen? Zal zijn meester hem ontvangen, of zal zijn meester hem straffen?

We hebben hier een situatie waarin er een verlangen naar verzoening is, maar er zijn enkele belemmeringen. Om te beginnen moet er hier een schuld worden betaald. De slaaf heeft van zijn meester gestolen. De meester heeft alle recht om terugbetaling van de schuld te verwachten, maar blijkbaar had hij het geld niet meer om die te betalen. Daarom zei Paulus:

Als hij je iets schuldig is, betaal ik het.

We hebben hier een schuld die de slaaf niet kan betalen. Toch blijft die schuld een twistpunt, iets wat zijn meester hem kwalijk neemt en een juridische kwestie tussen hem en zijn meester.

24

De zondaar en God met elkaar verzoenen

In deze situatie zien we een overeenkomst. Ik zeg niet dat die zo bedoeld is, maar de overeenkomst is zo groot dat het moeilijk te geloven is dat die niet zo bedoeld is. Het is een overeenkomst met de verhouding tussen de zondaar en God. De zondaar is, net als alle mensen, strikt genomen eigendom van God. Maar de zondaar is tegen God in opstand gekomen, is van God weggelopen, heeft God beroofd, is van God vervreemd en staat onder de wet veroordeeld als iemand die zou moeten sterven vanwege zijn misdaden tegen God.

Net als de weggelopen slaaf is de zondaar in de wereld van vandaag als Onesimus. God bevindt Zich in een positie zoals die van Filemon. Hij is Degene Die de macht en het wettelijke recht heeft om de opstandeling terecht te stellen en te straffen met de zwaarste straf die de wet toestaat.

In dit verhaal weten we niet hoe Filemon ertegenover stond. Misschien wilde Filemon Onesimus maar al te graag vergeven. We weten het gewoon niet. Het enige wat we weten, is dat Paulus een brief schrijft waarin hij hem daartoe aanspoort. We weten niet wat Filemons werkelijke houding was, of hij er moeite mee had of juist heel blij was, zoals de vader van de verloren zoon toen de verloren zoon thuiskwam.

De verloren zoon verwachtte dat zijn vader een beetje boos zou zijn. Hij zei:

En ik ben het niet meer waard uw zoon genoemd te worden.
Maak mij als één van uw dagloners.

LUKAS 15:19

Maar zijn vader zei:

Geen sprake van. Jij wordt mijn zoon.

Hij rende hem tegemoet en wilde hem heel graag zien. Misschien stond Filemon ook zo tegenover Onesimus. We weten het niet, want afgezien van deze ene brief hebben we het verhaal niet. Maar laten we dit zeggen: in de verhouding tussen Filemon en Onesimus zien we in veel opzichten een waarheidsgetrouw beeld van de verhouding tussen God en de opstandige mensheid, de opstandige zondaar. Zelfs als de opstandeling zou willen dat hij het met God in orde kon maken, kan hij niet zomaar naar huis lopen. Er staan te veel beschuldigingen tegen hem open. Er is veroordeling, er is vervreemding, de deur staat daar niet open. Er is een schuld die niet kan worden terugbetaald. Er zijn, met andere woorden, belemmeringen voor verzoening.

Hoe kan er dan verzoening tussen God en de mens plaatsvinden? Dat kan als er een derde partij is, een derde partij die op goede voet staat met God en die op goede voet staat met de mens. Dat wil zeggen, een derde partij wie het welzijn van de mens ter harte gaat, maar die ook goed aangeschreven staat bij de God Die beledigd is. Dat is de rol die Paulus vervulde ten opzichte van Filemon en Onesimus. Paulus stond goed aangeschreven bij Filemon, ook al gold dat niet voor Onesimus. Maar Paulus had de belangen van Onesimus en zijn welzijn op het oog. Of dat ook voor Filemon gold, weten we niet.

Maar dit kunnen we wel zeggen: we zien Paulus optreden als een derde partij, in een rol die sterk overeenkomt met die van Jezus. In ons geval staat Jezus op goede voet met God, en Jezus heeft ons belang op het oog, wat God trouwens ook heeft. Maar het is nu eenmaal zo dat Jezus in onze verhouding tot God sterk lijkt op wat Paulus is in deze verhouding tussen die twee mannen.

25

Christus neemt onze schuld op Zich

Let op de twee heel belangrijke dingen die Paulus zegt om verzoening te garanderen. Het tweede wat hij zegt, staat in vers 18. Over het eerste zal ik het zo meteen hebben. Hij zegt:

Als hij u onrecht heeft aangedaan of u iets schuldig is, zet dat dan op mijn rekening.

FILEMON 1:18

Hij heeft een schuld bij je. Hij kan die niet betalen. Ik zal die betalen. Zet dat op mijn rekening.

Dat is precies wat Jezus heeft gedaan. Hij zegt: ‘Hebben zij tegen U gezondigd? Leg dat op Mij.’ De Bijbel zegt:

Want Hem Die geen zonde gekend heeft, heeft Hij voor ons tot zonde gemaakt, opdat wij zouden worden gerechtigheid van God in Hem.

2 KORINTHE 5:21

Er staat:

Die Zelf onze zonden in Zijn lichaam gedragen heeft op het hout, opdat wij, voor de zonden dood, voor de gerechtigheid zouden leven. Door Zijn striemen bent u genezen.

1 PETRUS 2:24

Jezus nam onze schuld, onze straf, op Zich. In wezen zegt Hij: ‘Moet er een straf worden ondergaan? Leg die op Mij. Is er iets verschuldigd? Breng het Mij in rekening. Zet dat op Mijn rekening.’

Dat is precies wat Jezus heeft gedaan om de belemmeringen tussen ons en God weg te nemen. Hij zegt: ‘Is hier een probleem met zonde? Zet dat op Mijn rekening. Ik zal daarvoor betalen. Leg de zonde op Mij, en Ik zal de straf ervoor dragen.’

Natuurlijk is het in het geval van Filemon en Onesimus en Paulus niet erg waarschijnlijk dat Paulus uiteindelijk iets zou moeten betalen. Kun je je voorstellen dat Filemon zegt: ‘Goed, Paulus, het gaat om ongeveer driehonderd dollar. Ik zal dat op jouw rekening zetten. Als je uit de gevangenis bent, kunnen we dat wel verrekenen.’ Ja, natuurlijk: Paulus, de oude man, Paulus, de gevangene van de Heere, Paulus, aan wie je ook jezelf te danken hebt. Dat zegt hij aan het eind van vers 19:

Om nog maar niet te zeggen dat u mij zelfs uw eigen leven verschuldigd bent.

FILEMON 1:19

Ik zal de rekening betalen, zet het op mijn rekening, maar ik zal er niet over beginnen dat je mij alles verschuldigd bent.

Hij gaat die rekening niet krijgen. Daarin verschilt het van het geval van Jezus. Jezus heeft de rekening wel betaald. Jezus heeft de rekening wel moeten betalen. Maar het punt is dat Paulus daartoe bereid was. Je kunt je alleen onmogelijk voorstellen dat Filemon hem dat zou laten doen. Zodra Paulus zei:

Zet het maar op mijn rekening, was het voor Filemon onmogelijk om het ooit nog op de rekening van Onesimus te zetten. Zie je dat? Als iemand zegt: ‘Luister, ik zal je rekening betalen’, dan kan het je niet nog eens in rekening worden gebracht, want ik heb de volledige verantwoordelijkheid op me genomen. Ik heb alle verantwoordelijkheid voor die schuld overgenomen. Onesimus kon op geen enkele manier nog voor die schuld worden aangesproken.

Als Onesimus naar huis liep en Filemon zei: ‘Er is nog dat kleine puntje van dat geld dat je me afhandig hebt gemaakt’, dan zegt Onesimus: ‘Hier is een brief van Paulus. Hij zegt dat hij het op zich neemt. Hij zal de schuld overnemen. Het is nu zijn schuld.’ Wat kon Filemon doen? Hij kon zeggen: ‘Dan moet ik het kennelijk óf bij Paulus in rekening brengen óf kwijtschelden. Het moet het een of het ander zijn. Ik kan het nu niet meer bij Onesimus in rekening brengen, want Paulus heeft gezegd:

Zet het maar op mijn rekening.

Dat is officieel.’

26

Ontvangen op grond van Christus’ tegoed

Paulus neemt dus de slechte kredietwaardigheid over van degene voor wie hij bemiddelt. Maar vervolgens rekent hij zijn eigen goede kredietwaardigheid toe aan Onesimus. In vers 17 zegt hij tegen Filemon:

Als u mij als een deelgenoot beschouwt,

FILEMON 1:17

En dat deed hij natuurlijk.

ontvang hem dan zoals u mij zou ontvangen.

FILEMON 1:17

Met andere woorden, ontvang Onesimus niet zoals je Onesimus zou ontvangen. Dat zou voor Onesimus nauwelijks goed kunnen aflopen. Maar ontvang hem zoals je mij zou ontvangen.

Hoe zou Paulus ontvangen worden? Hij zou heel goed ontvangen worden. Waarom? Omdat Paulus een goed mens was. Paulus had Filemon niets misdaan. Paulus stond bij Filemon in goed aanzien. Paulus had als het ware een goed tegoed bij Filemon. En hij zegt: 'Goed, wanneer Onesimus komt, behandel hem dan zoals je mij behandelt. Zet mijn tegoed op zijn rekening. Behandel hem alsof hij mij was. Wat voor goeds er ook voor zou zorgen dat je mij goed behandelt, reken hem dat toe en behandel hem zo.' Hier vindt een dubbele transactie plaats. Er is het negatieve saldo van Onesimus. Paulus zegt: 'Dat neem ik op me. Zet dat negatieve saldo op mijn rekening.' En dan het positieve saldo van Paulus: zet dat op de rekening van Onesimus.

Als u mij dus houdt voor een medegelovige, aanvaard hem dan zoals u het mij zou doen. En als hij u in iets onrecht aangedaan heeft of u iets schuldig is, breng dat mij in rekening.

FILEMON 1:17-18

Dit loopt precies parallel met wat Jezus volgens de Bijbel heeft gedaan om ons met God te verzoenen. Misschien is dit wel de reden dat dit boek hier überhaupt staat. Het is eigenlijk alleen maar een privétransactie tussen drie mannen. Waarom zou het in de Bijbel moeten staan? Misschien staat het er juist om deze reden: het vormt zo'n treffende parallel met onze verhouding tot God, want wij hebben God iets misdaan. We hebben wetten overtreden. We verdienen de dood. Zelfs als we met God verzoend willen worden, en als Hij met ons verzoend wil worden, zijn er juridische zaken die geregeld moeten worden. Er moeten straffen worden betaald. En dan is er nog de kwestie dat we eenvoudigweg niet goed genoeg zijn om in gemeenschap met God te leven.

Maar dan komt Jezus, Die uiteraard op goede voet staat met God, en Hij staat aan de kant van de zondaar. Hij zegt tegen God: 'Wat deze zondaar U ook schuldig is, zet het op Mijn rekening. En als U Mij als een deelgenoot aanvaardt, Vader, ontvang hem dan precies zoals U Mij ontvangt.'

27

God aanvaardt ons zoals Hij Christus aanvaardt

De Bijbel leert dat God je op dezelfde voorwaarden ontvangt als waarop Hij Jezus ontvangt. Hij houdt evenveel van je als Hij van Jezus houdt. Dat is moeilijk voor te stellen, maar Jezus heeft het Zelf gezegd in Johannes hoofdstuk 17, toen Hij tot Zijn Vader bad. Het is een lange zin; ik begin ergens tegen het einde. In Johannes 17:23 zegt Hij:

Ik in hen, en U in Mij, opdat zij volmaakt één zijn en opdat de wereld erkent dat U Mij gezonden hebt en hen liefgehad hebt, zoals U Mij hebt liefgehad.

JOHANNES 17:23

Met ‘U’ bedoelt Jezus de Vader, met ‘Mij’ Zichzelf en met ‘hen’ de christenen. Jezus zegt: ‘Ik wil dat de wereld weet dat U hen liefhebt zoals U Mij liefhebt.’

‘Als U Mij als een deelgenoot aanvaardt, ontvang hen dan zoals U Mij zou ontvangen.’

De Bijbel zegt dat we aanvaard zijn in de Geliefde.

Wij zijn aanvaard in de Geliefde.

EFEZE 1:6

Dat staat in Efeze hoofdstuk 1.

[Vertalersnoot: De spreker citeert Efeze 1:6 naar de Engelse formulering ‘accepted in the Beloved’: ‘aanvaard in de Geliefde’. De HSV gebruikt hier ‘begenadigd’. Zijn verdere uitleg sluit aan bij de Engelse woordkeus.]

God aanvaardt ons in Christus. In dezelfde mate waarin Hij Christus aanvaardt, aanvaardt Hij ons. Daarom hoeven we niet te zeggen: ‘Jezus, wilt U hierover eens met Uw vader gaan praten?’ Hij zegt: ‘Praat jij maar met Hem. Praat zelf maar met Hem.’ Jezus heeft niet meer toegang tot de Vader dan jij. Dankzij Hem natuurlijk, niet dankzij jou. Niet omdat jij in enig opzicht gelijkwaardig aan Jezus zou zijn of op Hem

zou lijken of wat dan ook. Dat komt doordat Jezus Zijn eigen tegoed aan ons heeft toegerekend. Hij zegt: ‘Vader, Ik weet dat U Mij aanvaardt. Aanvaard hen zoals U Mij aanvaardt. Heb hen lief zoals U Mij liefhebt.’

Natuurlijk hoefde Jezus God hiertoe niet over te halen. God had dat al in Zijn plan opgenomen. Daarom heeft Hij Jezus gezonden. Het verschil is hier dat Onesimus in dit verhaal degene lijkt te zijn geweest die misschien het initiatief tot verzoening nam. Maar misschien deed hij dat alleen omdat Paulus dat van hem wilde. Dat weten we niet. Maar in het verhaal van het behoud is het uiteraard God Die overal het initiatief toe neemt. De zondaar wil soms niet eens behouden worden, wil geen verzoening, maar God reikt hem de hand.

Wanneer die zondaar zich wel wil bekeren, is er een derde partij. Er is een derde partij die die schuld kan afhandelen en Zijn eigen tegoed kan toerekenen aan de terugkerende zondaar, zodat God je niet kan straffen, je die schuld niet kan opleggen.

28

Vergeving, rechtvaardigheid en bekering

Vraag je je weleens af waarom er in 1 Johannes 1:9 staat:

Als wij onze zonden belijden: Hij is getrouw en rechtvaardig om ons de zonden te vergeven en ons te reinigen van alle ongerechtigheid.

1 JOHANNES 1:9

Rechtvaardig? Zou je niet denken dat er zou moeten staan: ‘Hij is getrouw en vol mededogen’, of ‘getrouw en barmhartig’, of ‘getrouw en vergevingsgezind’? Waarom staat er:

‘Hij is trouw en rechtvaardig en vergeeft ons onze zonden.’ Wat is er rechtvaardig aan het vergeven van zonden? Zonden vergeven is een daad van barmhartigheid, niet van rechtvaardigheid. Wat maakt het een kwestie van Gods rechtvaardigheid dat Hij ons vergeeft wanneer we ons bekeren?

Heel eenvoudig: God kan ons onze zonden niet aanrekenen als Hij ze Christus aanrekent. Want als onze zonden op Christus liggen en Christus de straf ervoor heeft betaald, kan er geen rekening meer naar ons worden gestuurd.

Het is heel belangrijk dat we begrijpen dat hier voorwaarden aan verbonden zijn. Er staat:

Als we onze zonden toegeven, is Hij trouw en rechtvaardig en vergeeft Hij ons.

Het is niet automatisch zo dat mijn zonden bedekt zijn omdat Jezus voor mijn zonden gestorven is. Ze zijn betaald, maar alleen onder bepaalde voorwaarden.

Als ik in de gevangenis zat en mijn grootmoeder zei: 'Weet je wat, ik betaal je borgtocht. Ik betaal je kosten en haal je uit de gevangenis, maar alleen op voorwaarde dat je naar een Bijbelschool gaat en voorganger wordt', dan zou ik kunnen zeggen: 'Nou, tjonge, ik waardeer die vrijgevigheid, maar ik wil geen voorganger worden. Bedankt. Ik blijf hier wel in de gevangenis.' Misschien had ze zelfs al betaald, maar tegen de gevangenbewaarder gezegd: 'Deze persoon mag vertrekken als hij dat gaat doen, onder deze voorwaarden.' Soms zijn er voorwaarden aan een geschenk verbonden, en dat verandert niets aan het feit dat het een geschenk is. Christus heeft de betaling gedaan, maar de weg naar buiten loopt via bekering. De voorwaarde voor vergeving is bekering. Maar als Christus niet voor het geschenk had betaald, zou zelfs bekering geen grond voor vergeving zijn. Aan mijn bekering is niets wat God verplicht mij te vergeven, behalve dat Hij in Christus heeft aanvaard wat Christus voor mij heeft gedaan. En Hij is bereid gehoor te geven aan wat Christus zegt:

'Als U Mij als een deelgenoot aanvaardt, ontvang hem dan zoals U Mij ontvangt.'

29

Vrede stichten vraagt offers

Dat deed Paulus in dit geval, als een heel treffend beeld van Christus. En niet alleen van Christus, maar ook van een christelijke vredestitcher in het algemeen, of een bemiddelaar. Jezus zei:

Zalig zijn de vredestitchers, want zij zullen Gods kinderen genoemd worden.

MATTHEÛS 5:9

Hier is een situatie waarin geen vrede is. Er is vijandschap, er is vervreemding tussen twee partijen. Paulus is geen partij in het geschil. Hij is niet vervreemd van Filemon. Hij is niet vervreemd van Onesimus. Hij zou zich hier gewoon buiten kunnen houden en hen het zelf kunnen laten uitzoeken. Maar hij is een vredestitcher. Hij komt tussenbeide en zegt: 'Luister, ik kan in beide situaties iets zeggen.' Hij zet zich dus in voor verzoening tussen broeders, en hij is iemand die bemiddelt en vervreemde broeders helpt zich te verzoenen en weer vrienden te worden. Dat is een vredestitcher. Dat zouden wij moeten zijn.

Maar let op hoe dat gebeurt. Het gaat voor hemzelf niet zonder kosten. Hij zegt: 'Luister, als hier iets speelt, een vergrijp, een schuld die jullie onderling niet kunnen oplossen, dan betaal ik die.' Een vredestitcher zijn kan duur zijn. Maar het idee is dat je offers brengt om vrede te stichten, zelfs als je iemand bent die in die zaak geen enkele schuld heeft, geen schuld die je uit jezelf hebt. Je bent geen partij in het geschil, maar het vraagt een zeker offer om je met verzoening bezig te houden. Een offer van tijd, soms een offer van vriendschap, omdat partijen het bemoeials soms kwalijk nemen dat ze tussenbeide proberen te komen en verzoening tot stand proberen te brengen. Maar hoe dan ook, soms kost het iets.

Nu zegt Paulus in vers 19:

Ik, Paulus, schrijf dit zelf met de hand.

De reden dat hij dat moet zeggen, is dat hij zojuist heeft gezegd:

Ik neem de schuld op me.

Het is alsof hij zegt: 'Ik onderteken een contract. Die schuld, schrijf die maar op mijn rekening.' En hij zegt: 'Luister, dit is mijn eigen handtekening hier. Ik heb dit zelf geschreven. Het is niet iemand anders die een schuld op mij overdraagt. Ik neem die zelf op me, onder mijn eigen verantwoordelijkheid, met mijn eigen handtekening.'

30

Meer doen dan het gevraagde minimum

Nu zegt hij in vers 21:

Ik heb aan u geschreven, omdat ik vertrouw op uw gehoorzaamheid. En ik weet dat u nog meer zult doen dan wat ik zeg.

FILEMON 1:21

Wat zou dat kunnen betekenen? Ik schrijf je in het volle vertrouwen dat je niet alleen zult doen wat ik je vraag; je kunt meer doen dan dat.

Paulus heeft hem strikt genomen niet gevraagd om een einde te maken aan zijn slavenstatus. Wat hij vooral heeft gezegd, is: 'Ik zou hem graag bij me hebben. Ik zou graag willen dat je hem hierheen stuurt.' Nu is het mogelijk dat Onesimus nog steeds een slaaf van Filemon zou zijn, maar de opdracht zou hebben om met Paulus te werken. En alles wat Paulus tot op dit moment werkelijk heeft gevraagd, zou Filemon, als hij dat verzoek wilde inwilligen, kunnen toestaan zonder Onesimus de vrijheid te geven. Hij zou gewoon een slaaf kunnen zijn die als taak heeft naar Paulus te gaan en voor hem te werken. Maar Paulus zegt:

Ik denk echt dat je meer gaat doen dan ik je eigenlijk vraag.

En hij zegt niet wat dat is.

Misschien houdt dat in dat hij die man zijn volledige vrijheid geeft. Laat hem niet alleen uit je huishouden vertrekken, maar geef hem zijn vrijheid. Laat hem een vrij man zijn. Dat is een mogelijkheid. Sommige geleerden denken dat dat hier wordt bedoeld. Of het zou meer kunnen betekenen. Het zou kunnen betekenen: stuur me niet alleen de slaaf, maar stuur me ook wat geld. Ik vraag om één ding, maar ik ken je; je zult meer doen dan ik vraag.

De gezindheid om meer te doen dan er wordt gevraagd, is een christelijke eigenschap. Je ontmoet vaak christenen die altijd op zoek zijn naar het absolute minimum dat God vereist om behouden te worden. Dat zie je in de houding van iemand die steeds zegt: 'Kun je dit nog doen en behouden worden? Kun je dat nog doen en behouden worden?' En ze proberen steeds een of ander gedrag te bedenken dat ze misschien vertonen of overwegen, maar waarvan ze niet zeker weten of ze nog behouden kunnen worden als ze dat doen.

Het feit dat ze zich dat afvragen, betekent natuurlijk dat ze dat gedrag niet bijzonder godvruchtig vinden. Niemand zou ooit zeggen: 'Kan ik nog steeds bidden en behouden worden? Kan ik nog steeds mijn leven opgeven en behouden worden? Kan ik nog steeds aan de armen geven en behouden worden?' Niemand stelt zulke vragen. Als mensen die vraag stellen, gaat het om iets wat ze niet als iets godvruchtigs beschouwen. Eigenlijk zeggen ze: 'Wat vereist God, als absoluut minimum? Vereist God dat ik volmaakt ben, of mag ik zoveel onvolmaaktheid hebben en toch behouden worden? Mag ik in deze mate schipperen en toch behouden worden? Hoeveel zonde kan ik doen en toch behouden worden?' Dat is niet de houding van een christen. Zulke mensen stellen vaak de vraag: 'Geloof je in eens behouden, altijd behouden?' Kun je terugvallen en toch behouden worden? Ik weet het niet. Ik denk het niet. Het kan me niet schelen. Ik ben niet van plan terug te vallen. Jij wel? Waarom wil je dat weten? Wat maakt het uit? Christenen zijn niet van plan terug te vallen. Christenen zijn van plan heilig te zijn. Christenen zijn van plan trouw te blijven tot de dood. Christenen zitten niet te denken: 'Ik vraag me af wat er zou gebeuren als ik terugviel. Kan ik dan nog steeds naar de hemel?' Dat is geen overweging, want een christen wil God behagen en zegt vanuit die houding niet alleen maar: 'Hoeveel vereist God? Ik zal precies doen wat minimaal vereist is.' Een christen wil doen waarvan hij weet dat het God zal behagen.

Filemon was zo'n christen. Paulus zei:

Ik weet dat je zult doen wat ik van je vraag, en ik weet zelfs dat je nog meer zult doen.

We weten niet waarop hij zinspeelt, maar in wezen zegt hij: 'Ik schrijf dit niet alsof ik aan iemand schrijf die het met tegenzin zal doen en zal zeggen: "Ach, verdorie, Paulus zegt dat ik dit moet doen. Ik zal het doen, maar meer dan dat zal ik niet doen."' Hij zegt: 'Ik weet dat je hiervoor openstaat. Ik weet dat je ermee instemt. Je houdt van me. Je bent vrijgevig. Je wilt het juiste doen. Je gaat niet alleen maar doen wat ik je laat doen. Je gaat meer doen dan ik je zou laten doen. Ik ken je gewoon. Ik weet dat je zo iemand bent.' Dat is wat hij zegt.

31

Bidden en rekenen op Paulus' vrijlating

Maar hij zegt:

Maak ondertussen ook een logeerkamer voor me klaar, want ik vertrouw erop dat ik dankzij jullie gebeden weer bij jullie mag komen.

Dat is in zekere zin een indirecte manier om te zeggen: 'Bid dat ik uit de gevangenis word vrijgelaten.' Want hij zat in boeien en hij kon moeilijk naar Kolosse komen om hen te bezoeken terwijl hij in boeien zat. Dus hij zegt:

'Ik vertrouw erop dat door jullie gebeden...' Een kleine hint. Met andere woorden: 'Jullie bidden toch dat ik vrijgelaten zal worden? Ik hoop dat ik door jullie gebeden uit mijn gevangenis zal worden vrijgelaten en jullie zal kunnen komen bezoeken. Begin de kamer maar alvast klaar te maken, als een daad van geloof dat dit zal gebeuren. Ik ben nog steeds een gevangene, maar als jullie bidden dat God me vrijlaat, doe dat dan met het soort geloof dat je daadwerkelijk zou laten zien door nu alvast een plek voor me klaar te maken. Ik zit nog steeds in boeien en ik zal vandaag niet voor de deur staan. Maar zorg dat er ruimte voor me is, want ik ben van plan hier weg te komen. Ik ga ervan uit dat jullie daarvoor bidden, toch?'

Weet je nog, die mensen die baden dat Petrus uit de gevangenis zou worden vrijgelaten, en God verhoorde hun gebeden en ze geloofden het niet? Maar Paulus zei: ‘Ik wil dat jullie het geloven. Jullie bidden dat ik uit de gevangenis kom? Maak een kamer voor me klaar. Reken op mijn komst. Ik zal bij jullie aankloppen.’ En als de dienstbode zegt dat het Paulus is, zeg dan niet:

En zij zeiden tegen haar: U bent buiten zinnen! Maar zij hield vol dat het zo was. En zij zeiden: Het is zijn engel.

HANDELINGEN 12:15

Dat zeiden ze toen Petrus voor de deur stond. Paulus vraagt duidelijk om gebed voor zijn eigen bevrijding uit de gevangenis. En hij geeft aan dat hij hen zal komen opzoeken als hij vrijkomt, en dat ze erop voorbereid moeten zijn dat dat gebeurt.

32

Medewerkers en de afsluitende genadewens

Er worden hier nog een paar andere namen genoemd. Vers 23:

Epafras, mijn medegevangene in Christus Jezus, groet u, evenals Markus, Aristarchus, Demas en Lukas, mijn medearbeiders.

FILEMON 1:23-24

Deze mannen worden ook allemaal genoemd in Kolossenzen 4. We kunnen dus zien dat Paulus, toen hij deze brief schreef, dezelfde metgezellen bij zich had als toen hij Kolossenzen schreef. Bovendien weten we uit Kolossenzen dat hij de brief aan de Kolossenzen door Onesimus en Tychikus liet bezorgen. Hoewel Tychikus hier niet wordt genoemd, wordt Onesimus wel genoemd. Naar alle waarschijnlijkheid werd deze brief op hetzelfde moment door Tychikus en Onesimus van Rome naar Kolosse gebracht.

Hij zegt:

U groeten Epafras, mijn medegevangene in Christus Jezus, Markus, Aristarchus, Demas en Lukas, mijn medearbeiders. De genade van onze Heere Jezus Christus zij met uw geest. Amen.

FILEMON 1:23-25

Veel van Paulus' brieven eindigen met deze regel:

‘De genade van onze Heer Jezus Christus zij met jullie.’

Als je zelf eens naar de laatste regel van elk van Paulus' brieven kijkt, zal die meestal, bijna iedere keer, luiden:

De genade van onze Heer Jezus Christus is met jullie.

Slechts twee keer, voor zover ik me kan herinneren — ik kan het mis hebben, maar ik denk dat het maar twee keer is — zegt Paulus:

De genade van onze Heer Jezus Christus is met je geest.

Ik weet niet echt zeker of er voor Paulus een verschil was tussen:

‘De genade van onze Heer Jezus Christus is met jullie’ en:

‘met je geest’. Er is een verschil in bewoording, en dat kan betekenis hebben gehad. Het is mogelijk dat hij bidt dat de geest van Filemon een genadige geest zal zijn. Dat de genade van Jezus niet alleen zichtbaar zal worden doordat God Filemon genadig is, maar dat Filemons eigen geest een genadige geest zal zijn die de genade van Christus weerspiegelt, wanneer hij nadenkt over het vergeven van deze slaaf die hem onrecht heeft aangedaan. „Jezus vergeeft, en het is die genade van Jezus waarvan ik hoop dat die in je geest zal zijn wanneer je overweegt te vergeven en op deze brief te reageren”, zegt hij.

33

De tekst zelf onderzoeken en begrijpen

Dat is dus het verhaal van Onesimus. Zoals je kunt zien, kun je het vrijwel helemaal reconstrueren zonder je verbeelding te hoeven gebruiken, ook al staat er hier een stukje en daar een stukje, verspreid door de tekst. Het is echt iets wat je uit de tekst kunt afleiden of langs inductieve weg kunt opmaken. Het is een goede oefening in methoden van inductieve Bijbelstudie: hoe je een tekst onbevangen, zonder aannames, kunt benaderen en kunt zeggen: „Ik ga deze passage niet benaderen vanuit wat mijn voorganger me heeft verteld dat dit betekent, of wat de redacteur van de studiebijbel zei dat het betekent, of wat een of andere leraar heeft gezegd. Ik ga de tekst lezen en kijken wat er staat, kijken wat eruit naar voren komt.”

Ik zeg niet dat je op deze manier iets anders uit Filemon zou leren dan uit de aantekeningen bij de Bijbel. Je zou hetzelfde leren, omdat het in dit boek eigenlijk duidelijk is. Op andere momenten is het minder duidelijk. En inductieve Bijbelstudie betekent dat je naar de tekst zelf kijkt en uit de aanwijzingen binnen de tekst je inzicht in de betekenis ervan en de achtergrond ervan enzovoort afleidt.

Veel van dat werk wordt voor ons gedaan door commentatoren en Bijbelredacteurs en dergelijke. Maar het is een goede gewoonte om te ontwikkelen: nadenken, kijken, gevolgtrekkingen maken en waarnemen, zodat je precies kunt weten wat er werkelijk stond en niet wat mensen zeggen dat er staat. Soms kun je mensen niet vertrouwen. De tekst wel.

En zo hebben we dit voorbeeld van Paulus als bemiddelaar, die heel veel lijkt op Christus, onze Bemiddelaar. En dat is misschien wel de waardevolste les die je uit het boek Filemon kunt leren, hoewel er ook andere lessen in staan.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Filemon 1:1-3

- Filemon 1:4-7
- Filemon 1:8-16
- Filemon 1:17-22
- Filemon 1:23-25
- Filemon 1:1
- Kolossenzen 4:17
- Filemon 1:2
- Filemon 1:3
- Filippenzen 1:3-4
- Filemon 1:6
- Romeinen 7:18
- Galaten 2:20
- 1 Korinthe 4:7
- 2 Korinthe 4:7
- Filemon 1:7
- Filemon 1:12
- Filemon 1:20
- Filemon 1:8-9
- Filemon 1:8
- Filemon 1:10-11
- Filemon 1:16
- Filemon 1:18
- Kolossenzen 4:9
- Filemon 1:12-13
- Filemon 1:14
- Filemon 1:15-16
- Filemon 1:15
- Genesis 50:20
- Spreuken 16:9
- Genesis 13:8
- Lukas 15:19
- 2 Korinthe 5:21
- 1 Petrus 2:24
- Filemon 1:19

- Filemon 1:17
- Filemon 1:17-18
- Johannes 17:23
- Efeze 1:6
- 1 Johannes 1:9
- Mattheüs 5:9
- Filemon 1:21
- Handelingen 12:15
- Filemon 1:23-24

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.